ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 138 (4151). ШОАТТА, 20 ноябрь, 1965 шу. Мах 2 кеп.

БЕРРИГА НИЗ—ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА

Дукха ха йисаяц семилетка тIеххьара шу чакхдала. Дерригa советски халкъ санна, укх шера плани ворхI шера плани толамца кхоачашъяра шерра социалистически яхь а йоаржаяь, хIара денна толамаш совдоахаш къахьегаш ба Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой а. Дика ка яьннай цар тIаийца декхараш кхоачашдара. Республика дуккхача предприятеша хIанзале кхоачашъяьй ворхI шера план, чIоагIа лакхъяьй къахьегама овсарле лохдаьд продукци яккхарга дIадодар.

Сентябрь бетта семилетка кхоачашъяьй Октябрьски района предприятеша, ворхI шера план 2 ноябре кхоачашъяьй «Октябрьнефта» мехкдаьттахоша, иштта ханал хьалха кхоачашъяьй семилетка Ленински района предприятеша а.

Семилетка ханал хьалха кхоачашъяра мехкдаьтта доахача коллективашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латт 1958 шерацa нийсдича мехкдаьтта 2-ззеи, газ — 11-эзеи дукхагIа яьккха Старопромысловски района мехкдаьттахой. Цар хIанзле тIадоагIача шера чотах итташ эзараш тоннаш мехкдаьтта, итташ миллионаш кубометраш попутни газ яьккхай. Мишта карагIдаьннад цу тайпара толамаш даха? Керттера бахьан да болх кхетамца вIаштIехьбаккхар. Хьаэцаргья вай цигара 1-гIа промысел. ТIайпа декхараш дизза кхоачашдара дика къахьийгад цигарча партийни организаце. ЛоархIамегIарча участкашка дIаоттабаьб коммунисташ. Промысле цIенхаштта уйла тIайохийт мехкдаьттахошта коммунистически кхетам балара, цар творчески инициатива дегIайоалаяра, материальни безам совбаккхара. Цу промысла коммунистически къахьегама цIи лелаеча Хаян-Корт яхача участка коллективо Ерригсоюзни яхье шоллагIа моттиг яьккхай.

Дика толамаш даьхад химически промышленноста предприятеша а.

Мехкдаьтта чакхдоахараштa юкъе эггара хьалха, укх шера 9 сентябре, ворхI шера задани кхоачашъяьй Грозненски крекинг-завода коллективо. ХIанз цу коллективо шерра яхь йоаржаяьй хургйолча КПСС XXIII съезда сийленца накъа дахара. Цар дIададаь гIулакх шерра хьаллаьцад республика ерригача предприятеша. ХIанз хьалхашка латта декхар да из яхь ворхI шера плани укх шера плани кхоачашъяра лоаттабеча къовсамца ювзар. Республика къахьегамхоша парте съезда луш дола совгIат хургда уж декхараш цар дизза кхоачашдойя.

Цхьабакъда, белгалдаккха дезаш да вай республика промышленноста балха юкъе дукха кхоачамбоацараш хилар. ХIанз а йолаш я экономически рычагаш теркал ца еш, производствага дIадодачуни цун результатийн боъонца анализ ца еш, ахийта езарел совгIа материальнии къахьегамен ресурсаш дIаухийташ йола предприятеш. Эггара вогIа дар да план кхоачаш ца еш, тIехьаюсаш йола предприятеш хилар. Цу тайпара я Грознера «Электроприбор», ацетонови, литейно - механически, «Металлист» яха заводаш, иштта Наьсарен «Электроинструмент», Карабулакски «Газобензинови» заводаш, кхыяраш.

Цхьайолча предприятешка теркалъяц хозрасчета принципаш. Масала, укх шера Грозненски овощеконсервни комбинате продукце дикал лоха хилар бахьан долаш 80 эзар гаргга консервни условни банка дIа ца йоххийташ соцаяьй. Комбинате геттара лоха да технико-экономически хьокхамаш. Цу предприяте складашка Iайнай 4 миллион сома маьха продукци.

Из вIалла ла мегаргдолаш дац. ХIанз республика промышленноста болхлошта хьалхашка латта керттера декхар да укх юхейисача хана берригa низ тIабахийта къахьегар. Цхьа предприяти хилийта йиш яц укх шерарен иштта ворхI шерарен план йизза кхоачаш ца еш. ХIара ди ударни хилийта деза хIанз. Цунца цхьана тIагIертта къовсам лоаттабе беза цахаддаш къахьегама овсарле лакхъяра, тIехдика мара продукци ара ца хецара. ХIара участке гIулакх вIаштIехьдаккха деза тIаийца декхараш дизза кхоачашдергдолаш. Цу гIулакха торонаш йолаш я, царех кхетамца пайда эце. КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеша йоккхий торонаш хьайийлай промышленность дIахо дегIайоалаяра. Берригa низ тIабахийта беза уж кхетамца, сихха вахара юкъеяхьара. Из чIоагIа чоалхане болх ба. Массайолча моттиге хIара денна бе беза из.

Цхьайолча предприятеша сихха караерзаяц проектни мощносташ, балха юкъекхахьац керда техника, леррIа пайда эцац йолаш йолча оборудованех. Цахаддаш терко е еза цу дешай.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я укх деношка чура торонаш оарцагIъяха, хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара къахьегамхой хьинар тIадерзаде.

Ховш ма дий, СССР халкъа боахам дегIабоалабара кердача пхе шера плана директиваш хIанз вIаштIехьйоахаш йолга. Вай мохк дIахо дегIабоалабара чIоагIа лоархIаме план хургья из. Пхе шера плана керттера боахама-политически декхараш латт мохк экономически дегIабоалабара темпаш сихъярах, хIаьта цун ларда тIа дIахо советски наьха вахар тоадарах. Хьалхарча деношка денз пхе шера план толамца кхоачашъе йиш хургья укх шера декхараш дизза кхоачашдойя.

Геттара лоархIаме денош да хIанз юхедисараш. Из кхетадеш хила веза хIара къахьегамхо. ХIаране шийгара доагIар де деза семилетка тIеххьарча шера план кхоачашъяра, КПСС XXIII съезда сийленца накъа дахара.

Уж бехктокхаме декхараш дика кхета а деш партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я производства хIара участке болх леррIа вIаштIехьбаккха.

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

1965 ш. 19 ноябрь. № 312 г. Москва.

Новкъостий ракетчикаши артиллеристаши, ракетнии артиллерийскии промышленноста болхлой!

Новкъостий салтийи матросаши, сержанташ а старшинаш а!

Новкъостий эпсараш, инаралаш, адмиралаш!

Советски халкъои цун Герзашцарча Низашеи тахан дезду ракетни бIунийн артиллереи Ди. Тахан Даьхено сийленца вовц майралца ше лораяьраш—ракетчикаши артиллеристаши, хIаьта иштта ракетнии артиллерийскии промышленноста болхлой а.

Советски наха из цIей дезду политическии къахьегамеи хьинар чIоагIа айденнача хьалашка. КПСС XXIII-ча съезда баха боагIача тайпара накъабаха кийчлуш бола города а юрта а къахьегамхой, Герзашцарча Низий бIухой кхы а айхагIа кхоталу хьамсарча Коммунистически партена гонахьа, коммунизма духьа кердача башха - дикача гIулакхашца шоай Даьхе гIадийга лаьрхIа ба.

Юрта боахам дегIабоалабараи промышленни производства эффективность лакхъяраи саггота чакхдаха аьнна парте оттадаь гIулакхаш чакхдахаро Iалашдергда коммунизма материально-технически база толашагIа хьаелга, советски халкъа материальни хьал-торо дIахо лакхъелга, мехка оборонни низ чIоагIбелга.

ХIама кхоллаш дола сийлахь-доккхий декхараш кхоачашдара къахьегамхой низаш тIа а дерзадеш, Коммунистически партеи Советски правительстваи лерраrIа чакхйоах машар безаш йола арахьара ленински политика, тIагIертта къовсам лоаттабу социализма мехкий цхьоагIо чIоагIъяр, колониальни лоалах халкъаш мукъадахар духьа, лаьттан тIа машар лоаттабари чIоагIбари духьа.

Партеи правительстваи теркалду агрессивни монополистически гIозарий бехнах хIанзара дунен халкъашта юкъера хьал ходаллал кхохкаденна хилар. ПаргIатонгеи прогрессагеи долха халкъаш юхасоцаде гIерт империализм. Вьетнаме гIаьрахой тIом лоаттабу империалисташа, низаш а ду, герзаца юкъе а гIерт кхыча мехкийн халкъийн гIулакхашта. Машар безаш долча дерригача адамий цIенхаштта сатем боабаьб шоаш лерхIаш дола зуламаш кхоачашдар духьа ядерни герз шоай кара эца гIерташ малхбузен-германски реваншисташа леладеча гIулакхаша.

Империализма агрессивни гIулакхаш чIоагIдаро Советски Союзагареи кхыча социалистически мехкашкареи дIадех даим фе хулга, шоай оборонни низ дIахо мамогга чIоагIбелга.

Коммунистически партеи советски халкъои кIаьд ца луш йоакхою вай мехка оборона чIоагIъяра, вай Герзашцарча Низий тIема низ эргабоахаш тоабара.

ХIанзара эггара кердагIа йола оборона средстваш йолаш дола Советски Герзашцара Низаш социалистически паччахьалкхений вежарашха долча эскарашца цхьана сийрда бIаргкхоабаш латт Советски Союзеи социалистически содружества дерригача мехкийн кхерамзле лораеш.

Ракетни бIунийн артиллереи лични составо, эскареи флотеи берригача бIухоша а санна, кIаьд ца луш эргайоахаш тоаю шийн тIема говзал, из чIоагIа фе а мичча хана агрессора хIалаквеш хIама тоха кийча а я, нагахьа санна вай Советски Даьхенах лата цунна дагадохе.

Аз шуга моаршал а лу, цIейца — ракетни бIунийн артиллереи Денца шо даькъала а дувц.

ЦIей белгалдоаккхаш ПРИКАЗ ЛУ АЗ:

Тахан, 1965 шера 19 ноябре, вай Даьхен столице — Москве, союзни республикай столицашка, хIаьта иштта городашка-турпалашка а тхьозза артиллерийски залп тохарца салют яла.

Даькъала хилда коммунизм хьалъеш доалла сийлахь - доккха советски халкъ!

Даькъала хилда деналера СССР Герзашцара Низаш а цар керттера тIема низ а — ракетни бIунаши артиллерии!

Хоастам хилба ерригa вай коталонаш яхара деган ураувттадер а уж вIаштIехьайоахар а йолча хьамсарча Коммунистически партена!

СССР оборона Министр Советски Союза Маршал
Р. МАЛИНОВСКИЙ.

Шера планал тIех—300 тонн

АргIанна йола парте XXIII съезд тIадоагIача шера март бетта гулъерг йолга махайнгте а Грозненски № 1 йолча шурий совхоза къахьегамхой цун сийна йолча къахьегама вахте эттар. Механизаторaш чуийнна сиха дерригa кхашкара балхаш чакхдаха болабелар. Гурахьа дув ялаташ лоацача хана дIадийна баьлар уж, хIаьта зяба лаьтта ахара план Сийлахь - боккхача Октябра 48-гIа шу дизза цIей дездалехьа дуккха а хьалхагIа кхоачашъяь а баьлар.

Совхоза кхашкара моторий таташ дийшар. Цхьабакъда, мастерскешкара балхаш сихделар. Укхаза хIанз тракторашта, комбайнашта, юртбоахама инвентара ремонт еш латт. Ремонт ераша дош деннад ер шу чакхдалалехьа ремонт яь а яьккха мастерскешкара массехк трактори комбайни арахеца, планал тIех итташ макхашта, нохарашта, культиваторашта, сеялкашта ремонт е.

Хургйолча съезда сийленца накъа бахара йола яхь яьржар хьайбаш леладерашта юкъе. Шоаш къахьегама яхье баьннача юххьанцарча деношка денз лакха хьокхамаш даха болабелар уж. Эггара хьалхагIа цу яхьа юкъебаьлар Зоя Ларютинаи Ризван Умхаджиеви керте латтача бригадашкара доярка ш. Царех хIаране сийрда бIаргкхоабар шийна «духьаларчун». ХIаьта яхь тIа-тIа чIоагIагIа яржаш хьа а йоагIа.

Юххера а цхьоалагIча ноябре итогаш йир. ТIаккха хайра шинна а бригада коллективаша из ди тIакхоачаш шера йола шура яккхара план кхоачашъяь хилар. Умхаджиев Ризвана бригадацарча хьайбаш леладераша паччахьалкхенга ехкай 522 тонн шура, планах йохка езача 482 тонна метте. ХIаьта Ларютина Зояй бригада шура кийчъеча пункташка дIаяхийтай 447 тонн шура, заданех 433 тонна яхьийта йийзача метте.

— ХIаьта а хьалхбаьлар хьо, Ризван, — эггара хьалхагIа лоаца а боаккхаш, аьлар Ларютинас. — Шун бригада планал совгIа 40 тонн ехкай, тхачо 14 тонн мара ца ехкача моттиге.

Цхьабакъда, цу тIа сецаяц шин бригадана юкъера яхь. Из кхы а нагIа яржаш йоагIа. Шу йистедала кхы а цаIи ахи бутт ма бий. ХIаьта из кIезига ха а яц, аьлар Ларютинас, цу юкъагIа юха котьяла а хьожаргья ше.

Укх деношка къаьст-къаьстача доярканта юкъе а лепаш я социалистически яхьа сердал. Хоадам болаш бола толам баьккхаб къаьнагIа йола боахама хьайбаш леладер йолча Королева Анастасе. Цо итт бетта хIара Iаттагара 2523 килограмм шура яьккхай. Из планаца белгалъяьчул 140 килограмм гаргга дукхагIа я. Опыт йолча доярка Королевас бIубенна шийга кхоаб совхоза хьайбаш леладерашта юкъера хьалхара моттиг.

Цул лоадама тIехьабисац Маиева, Лаврушина, Мартынова санна бола хьалха латтараш а. Царех хIаране 2500 килограммал тIех шура яьккхай шоаш леладеча доахах хIаранегара.

Совхоза директора И. М. Синяткина йоах, КПСС XXIII съезда сийна йолча къахьегама вахте эттача боахама хьайбаш леладераша дош деннад шу чакхдалалехьа планал совгIа 250—300 тонн шура республика шура кийчъеча пункташка дIаяхийта, аьнна.

Укх деношка совхоза хьайбаш леладераша болх мишта бу хьежача теша йиш я, цар шоашта тIаийца декхараш кхоачашдаь ца Iеш, тIех кхоачаш а дергхиларах.

Е. МАНСИМЕНКО.

ДегIаухаш латт колхозий пайдаш

Юрта боахам дIахо дегIабоалабара чакхдаха деза тIехьадаха йиш йоаца гIулакхаш белгалдаьча КПСС ЦК мартовски Пленумал тIехьагIа дIаяхар дукха ха яц. Цхьабакъда, цу лоацача юкъагIа а кIезига хIама даьдац юрта боахама продукци алсамъяккхара а колхозий экономика чIоагIъяра а.

Укх шера колхозий кхашка во хьийкъаяцар ялатий культураш гидуаргаш, шекара свекла, баьца дaараш, комсаш. Ходаллал тоаденнад хьайбаш леладечара хьал а. Алсамдаьннад дулх, шура, фуаш, тха доаккхилга.

Юртбоахама продукци дукхагIа яккхаро а, хIаьта иштта цун маьхаш лакхдаро а республика колхозашка торо хилийтай шоашта хула ахчан пайдаш дикка лакхде.

Иштта, укх шера хьалхарча 9 бетта колхозашка кхаьчаб 26,1 миллион сома пайда, из ба дахача шера цу юкъагIа хинначул 20 процент дукхагIа.

Алхха шуреи дулхи ийдара маьхаш лакхара чотах республика колхозашта 1,8 миллион сома пайда совгIа хиннаб.

ЧIоагIа гIадвугаш да колхозашка ахчан пайдаш 34 процент лакхденна хилар.

1964 шера ийс беттачунца нийсдича Сунженски района колхозий ахчан пайдаш дегIадаьхкад 27 процент, вешта аьлча 2 миллион сом. ХIанз цар даькъа кхоач республика колхозий дерригача ахчан пайдаех 37 процент.

Финансови хьал тоадалар бахьан долаш дикка лакхденнад колхозхой къахьегамах луш дар. дукхагIа ахча къестаду гIишлош хьалъяра, колхозий кассаш ахча дукхагIа долаш я.

Цхьабакъда, хIанз даьр юхьиг мара яц.

Дицдалийта йиш яц дуккхача колхозашка продукцега дIадодар сов лакха хилар. боахама цхьадолча доакъоша зенаш деш хилар.

Колхозий кулгалхой а специалистий а, берригача лаьтта лeладерий а, хьайбаш леладерий а декхар да хIара деннарча шоай балха тIа общественни рузкъан кхомбеш хулга, цун йоакхо еш хулга, дIадодача хIара сомах эггара дукхагIа пайда боалаш хилар Iалашделга.

Рентабельноста боарам — хIара колхоза боахам лелабара дикала мах къоастабер ба.

П. ГРЕБЕНЩИКОВ.

А. Н. КОСЫГИНА А. КАРЬЯЛАЙНЕН ТIАЭЦАР

18 ноябре СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина тIаийцар Финлянде премьер-министра заместитель а кхыча мехкашцарча гIулакхий министр а вола Ахти Карьялайнен.

А. Н. Косыгинаи А. Карьялайненаи юкъе советско-финляндски вIаши гIулакхаш леладелга дегIадара дешеи шинна а мехка хьашт кхоачача кхыча дешеи хьакъехьа дола къамаьл хилар. Къамаьл чакхдаьлар безамерча доттагIала лоаттаме.

А. Н. Косыгин официальни визитагIа Финлянде хьийхар А. Карьялайнена. Цига ваха хьехар баркал а оалаш тIаийцар. ВизитагIа гIоргвола ха тIехьагIа къоастаергйолаш я.

(ТАСС).

11 БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Хьалхашка латта декхараш дика кхоачашдеш хьайоагIа нов. Шаов керте латта «Грознефта» объединене чуйоагIача автобаза коллектив. Цо гIулакх ду городерча а вай республикерча а бурув деттараштa. Коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеш ба автобаза болхлой. Ди тIехьа совдувл коллектива хьинар. Мухь дIа-юха кхахьара ворхI шера план 30-ча сентябре 101 процент кхоачашъяьй цо. Семилетка шерашка мухь дIа-юха бахьарга дIабода мах 8 процент лохбеннаб, хIанзлехьа паччахьалкхенна кходаь ахча 85,2 эзар сом да.

Цхьайтта бетта план а ханал хьалха кхоачашъяьй автобаза коллективо. 11-ча ноябре денз декабрь бетта чотах къахьегаш я из. Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба водителаш нн. Наплутин, Бисултанов, колонна начальник нов. Ботвинко, слесарь нов. Симонов, электрик нов. Наджаров, кхыбараш.

КПСС XXIII съезда сийленца накъа яхара автобаза коллективо доккхий социалистически декхараш тIаийцад. Съезд хьаеллача дийнахьа 1965-ча шера хьалхарча квартала план кхоачашъе дош деннад цо, хIаьта планах лаьрхIачул совгIа цхьа процент доагор кходергда, балха юкъехьоргья паччахьалкхенна 1500 сом пайда бергбола 10 рационализаторски предложени. Мухь дIа-юха бахьарга дIабода мах 1,5 процент лохбергба. Уж декхараш хIанз толамца кхоачашдеш да.

М. ПЛЮЩ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

ХЬАТIАБОАГIАЧА БЕТТА ЧОТАХ

Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода яхье яьннача коллективашта юкъе хьалхе лелаеш хьайоагIа Горбатенко Константин Григорьевич керте латта коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаю № 43-1 йолча установка коллектив. ВорхI шера план 15 сентябре кхоачашъяьй цу барт тайнача коллективо. ХIаьта цхьайтта бетта план Сийлахь-боккхача Октябра 48 шу дузадена кхоачаш а яь, хьатIабоагIача бетта чотах болх беш я из коллектив.

Российски Федераце 30 миллиарда фонда юкъе дукхагIа ахча дахьара хьинаре дакъа лоац установка технологаша. Продукцега дIадодар лохдарахи къахьегама овсарле лакхъярахи итт бетта цар паччахьалкхенна кходаь ахча 70,4 эзар сом да.

Укх шера план ханал хьалха кхоачашъяра а хьинар кходац установка технологаша. Хургйолча КПСС XXIII-ча съезда сийна вахте а этта хьинаре къахьегача технологаша лерхI валови продукци арахецара шера план ханал цхьа бутт хьалха кхоачашъе.

Шоай производственни заданеш тIеххкхоачаш а еш хьинаре къахьегаш хьайоагIа боккхагIа болча операторaша С. Климовеи И. Ивановеи кулгалдеча смена коллективаш.

М. СОЛСБИКОВ.

ЯХЬЕ ЯЬННА ШИ УСТАНОВКА

Укх шера план ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхь йоаржаяьча Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода дуккхача установкай коллективаша лакха къахьегама толамаш доах. Къаьстта дика болх беш я нов. Побереева кулгалду коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаю № 3 йолча установка коллектив. Товарни продукци арахецара цхьайтта бетта план 11-ча ноябре кхоачашъяьй установка технологаша. ХIанзлехьа тIабоагIача бетта чотах арахийца продукци эзараш тоннаш я. Хьалхашка латта декхараш къаьстта дика кхоачашдарца белгалъяьнна я нов. Немова кулгалду бригада.

Цул дукха тIехьа ца юсаш хьинаре къахьегаш я цунца яхье яьнна Абасалиев Мамеда кулгалду № 1 йолча установка коллектив. Цхьайтта бетта план 13-ча ноябре кхоачашъяьй цо. Къахьегама темпаш кхы тIа а лакхъеш къахьегаш ба технологаш. Дика болх барца белгалъяьнна я нн. Баранов, Бирюлькин керте латта бригадаш.

Л. ФОМЕНКО,
тха штате йоаца корр.

ТЕХНИКАНА РЕМОНТ ЕШ ЛАТТ

Малх кхеталехьа денз из юха чубиззалца станокий, тракторий, машиний тата хоз «Гудермесский» яхача совхоза центральни усадьбе. Укхаза дIайолаьй юртбоахама техника ремонт. Совхоза керттерча инженера А. А. Шестюка дувц. — ХIанз кхай тIара балхаш чакхдоалаш латт, цхьабакъда, уж чакхдаларга ца а хьежаш тхоай мукъаьнна трактор а комбайн а сихха ремонт е дIаоттаю оаха. Укх шера йиълагIча квартале ремонт е езаш 22 трактор яр. Царех 12 трактора хIанзлехьа ремонт яь яьннай. 10 трактора ремонт районни сельхозтехника объединенега ейта аьннад тхога. Цхьабакъда, цу тракторашта ремонт е йиш йолаш да тхо, из тхона пайданегIа а да. ХIана аьлча, Курчалое ремонт еш хилча 20 километр гаьна дIаваха веза, цул совгIа уж дIайигача болхлошта царна ремонт яь яллалца командировочни ахча тела а деза.

Из дика кхета а даь цар лаьрхIар шоай йолаш йолча техникана ремонт е. Цу хьакъе низ а хьинар а кхо ца деш къахьег слесараша, токараша, фрезировщикаша, кхыбараша а. Царна юкъера къаьстта белгалбаха беза Котиев Iаьла, шоллагIча тракторни бригада бригадир Г. Морозов, цун гIонча Мушсанов Бауди, кхыбараш а.

М. МАГОМЕТОВ.

Доккха совгIат

Дика къахьегама толамаш даьхад нов. Костоев керте латтача «Назрановский» совхоза Аьлтий-Юртарча отделене шурий-товарни ферма коллективо.

Итт бетта 6843 центнер шура паччахьалкхенна дIаеннай. Из хул 2239 центнер планал совгIа.

Хьалха санна массанел дикагIа балха толамаш даьхад Барахоева Лемкас. Ше лелабеча 20 Iаттах хIаранегара 2914 килограмм шура яьккхай цо итт бетта. Цунна дукха тIехьа ца бусаш къахьег Чагиева Лидаси Мальсагова Лемкаси.

Кастта хургйолча парте XXIII съезда сийна къахьегама вахте а этта лакха социалистически декхараш тIаийцад ферма коллективо.

Н. СМИРНОВ.

СЪЕЗДА СИЙНА

Укх шера итт бетта план ханал итт ди хьалха кхоачашъяьй Ермоловски дахчан хIамаш еча комбината болхлоша.

Къаьстта дика балха толамаш даьхад Федоренко Николай Васильевич керте латтача фанерни цеха коллективо. Итт бетта планал совгIа 70 эзар квадратни метр фанера еннай цу цехо. Дика къахьегама толамаш даьхад болхлоша: Алдамов Шамила, Алимханов Iарбе, сушильщицаша Асланбекова Зулас, Ташаева Гулазас, иштта кхыбараша.

Комбината цехашта юкъе эттача социалистически яхье шоллагIа моттиг яьккхай паркетни цехо. Планал совгIа массехк эзар квадратни метр плиташ арахийцай паркет хьераша.

Балха массанена хьокхам тед оператора Берсанукаева Тамарас. Цои цеха наладчика Ященко Анатолеи 140—150 процент кхоачашъю ден нормаш. ХIанз XXIII съезда сийна къахьегама вахте а этта лакха социалистически декхараш тIаийцад дахчан хIамаш еча комбината болхлоша.

Я. ЦУЕВ.

Чурча кхоачамех бизза пайда а эцаш дика къахьегаш я семилетка тIеххьарча шера Грозненски химически завода коллектив. Шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаяьй завода бригадаша, сменаша. Товарни продукци арахецара цхьайтта бетта план 15-ча ноябре кхоачашъяьй цар.

Валови продукци арахецара ворхI шера план 15-ча сентябре кхоачашъяьй заводо.

КПСС XXIII-ча съезда сийленца накъа яхара укх шера план 10-ча декабре кхоачашъе лерхI завода коллективо.

СУРТА ТIА: лаборантка Карташева Кая бедала анализ еш я.

И. Плиева сурт.

ЛАКХБЕ ДЕШАРА БОАРАМ

ШОЛЛАГIА бутт ба политически дешара системе керда шу доладенна.

Коммунисташка марксистско-ленински теори кIоаргагIа Iомайтар духьа вай парте укх дешара шера партийни дешаре даьча хувцамашка, цу хьакъехьарча кердача декхарашка хьежжа боккха болх баьб Грознерча городской партийни организаце политически дешара система кердача шерага кийчлуш.

Дика кхетадаьд юххьанцарча партийни организацеша укх шера партийни дешара юкъе доаладаь дуккха кердадараш, дикагIа политически кийчо йолаш барех коммунисташ къоастабаьб пропагандистий болх бе, хIаьта марксистско-ленински теоре лоархIамегIа долча дешаех йолча теоретически материалашца уж Iалашбаьб.

Мишта чакхъьолар партийни дешара хьалхара занятеш, фу хьахьекхар царна яьча анализо?

Партийни дешара шу дIадоладенначa юкъах 4—5 занятий чакхъьяннай юххьанцарча политически школашкеи, марксизмаи-ленинизмаи лардий школашкеи. Цу занятеша хьахьокх кердача тайпара коммунисташта партийни дешар хьехар эргадаьккха тоадар чIоагIа пайдане а ший ханнахьа дIадоладаь а гIулакх хилар. ДукхагIа йолча партийни организацешка дика вIаштIехьъяьха а лакхача идейно-политически боараме а чакхъяьхар хьалхара занятеш.

КIезига бац городе шоашта тIадилла лоархIаме декхараш лерттIа кхоачашдеш а политически дешара системе йоккха опыт йолаш а бола пропагандисташ.

Производственно-товарни конторерча юххьанцарча политшкола пропагандист ва керттера энергетик Павел Федорович Кругляков.

Еррига тема чулоацаш конспект я цун, ше дергдолча къамаьла план я, темах лоархIамегIа дола дешаш белгал а деш оттаяь.

Керда материал ше хьалхаяькха ваьлча массехк хаттар ду пропагандиста ладувгIашбарашка ше дIахьийхачох уж дIакхийттабий хьожаш. ХIара хаттара нийса а дизза а жопаш тел.

ХьалхагIе а дика кийчо а яь чакхъяьккхар обувной фабрикерча марксизмаи-ленинизмаи лардий школа пропагандиста Иван Иванович Тарабарина «Болхлой болам дIаболабалари Россе марксизм дIаяржари» яхача темах йола заняти.

ХIара дош кIоаргга доашхаш хилар бахьан долаш материал дика кхетаю ладувгIашбараша. Царех дуккханеша шоашта дийцачун керттера дешаш дIаяздир, цу темах деша деза литература белгалдир.

Цу тайпара масалаш дуккха а ца. Дика чакхъяьлар хьалхара занятеш «Красный молот» заводе (пропагандисташ нн. Литман, Бервинов), «Чечингстройтранс» объединене (пропагандист нов. Зубарев), вагонни депо (пропагандист нов. Бахтинов), гаражни оборудоване завода (пропагандист нов. Отрыгин), кхы дуккханахьа. Укхаза пропагандисташа ладувгIашбараш дIакхетабир дешара планех, Iомаде дезача литературах, занятеш мишта хургья хьалха даьккха конспект мишта оттае ева а цунах мишта пайда эца беза а тIа а хьийхе шоаш дIахьехаш йола материал ладувгIараша дикагIа кхетаергйолаш кийчлу пропагандисташ.

Боккха лоархIам болаш да партийни дешар тоадар духьа укх шера даь хувцамаш шоаш мадарра хIара коммунисто кхеталеш хилар. Цу гIулакха йоаггIача тайпара йоакхо а яь, ший ханнахьа коммунисташ партийни дешар эргадаьккха тоадеш даьча хувцамех дIакхетабаьча партийни организацешка дика вIаштIехьдаьккха дIадоладеннад политически просвещене система дешара шу. Общеобразовательни боарамга а политически кийчонга а хьежа хIара коммуниста ше раьза вола дешара форма хьахержийтача моттиге гIулакхаш дикагIа лел, ладувгIаш бараш берригаш тIаболаш чакхъювл занятеш, хIаьта дика кхетаду цар партийни дешара хьакъехьа шоашта хьалхашка латта керда декхараш.

ЦХЬАБАКЪДА, цхьаццайолча партийни организацеша йоагIаш йола терко йинзар дика вIаштIехьдаьккха партийни дешара шу дIадоладара. Цхьайолча моттигашка хьалха дIаихача шерашка хинначул бе-башха йоацаш кийчо йир кердача дешара шера. Из бахьан долаш тер-

Партийни вахар

кал ца деш дита йиш йоаца пIенхашттара кхоачамбоацараш гучадаьлар хьалхара занятеш йолча хана. Цхьабола коммунисташ цар безамга, цар общеобразовательни политически кийчонга ца хьожаш школашкеи семинарски группашкеи дIаяздаь моттигаш я. Цу тайпара гIалаташ даьд гIишлой механизаци еча управлене, мебельно-деревообрабатывающи производственни объединене, «Октябрьнефта» НПУ бурув тохача конторе, локомотивни депо, иштта кхыйолча партийни организацешка.

Хьалха дIадахача шерашка партийни дешаре хинна керттердарех кхоачамбоацар дар коммунисташи парте боацараши цхьана дешаш болча хана коммунисташта лерттIа марксистско-ленински теори дIахьеха вIаштIехьа ца доалаш хилар. ДукхагIа йолча хана парте боацараш дукха а болаш царна юкъе шиъ-кхоъ коммунист мара воацаш кружокаш е семинарски группаш яр. Цудухьа укх дешара шера дуккха дукхагIа бараш коммунисташ а болаш партийни дешара формаш вIашагIъеххай. Цхьабакъда, цу гIулакха лоархIам ца а беш хьалха хиннача бесса дешара формаш вIашагIъеххай цхьаццайолча партийни организацешка. Царех я «Грознефтегеофизика» треста, «Грозхимнефтестрой» треста № 7 йолчеи, № 6 йолчеи гIишлой-монтажни управленей, «Старогрознефта» НПУ 3-гIча промысла, иштта кхыйолча а предприятей партийни организацеш.

Цхьайолча партийни организацешка 30—50 процент мара ладувгIараш тIабоацаш чакхъяьлар хьалхара занятеш, хIаьта цхьаццайолча моттигашка хьалхара занятеш ца хулаш йисар ладувгIаш бараш хьа цабахкарах, цхьаболча пропагандисташа лохача идейни боараме чакхъяьхар занятеш.

Цу кхоачамбоацарашта чIоагIа теркам тIа а бохийташ парте райкомаша шоай бюро заседанешка йийцай хьалхарча шин-кхаь занятей итоташ, уж кхоачамбоацараш дIадахара мероприятеш белгальяьй.

Партийни организацеш декхарийла я коммунистошта политически дешар хьехара вай парте чIоагIа лоархIам белга дика кхета а деш хаддаза цу деша терко е, марксистско-ленински теори коммунистошка кIоаргга Iомаяйтара йоакхо е.

КПСС Программа тIа белгалдаькхад коммунизм хьалъеча хана Коммунистически парте лоархIам лакхлуш хилар, из парте членаша общественни къахьегама а советски общества вахаре а шоай хьинар лакхдарца дувзаденна да. Цудухьа берригача коммунистий декхар да шоай политически боарам хаддаза лакхбар коммунизм хьалъяра процессе революционни теори чакхъяккха кIоаргга ховргдолаш Iомабалар. Цу даькъе царна доккха новкъостал хургда марксизма-ленинизма кхо дакъа — КПСС истори, политически экономи, философи Iомадеш уж дешаш хиларах, массехк шера юкъера а лакхара а политически образовани эца йиш хургья политически системе дешаш волча хIара коммуниста.

МАССЕХК дош ала доагIа укх шера профсоюзни организацей администрацеи хьалхленца предприятешка, учрежденешка, организацешка вIашагIъеххача массово-политически пропаганда формаех. Городе вIашагIъеллай укх шера цу тайпара пхи бIаь совгIа форма. Уж я культура университеташ, тематически лектореш, популярни лектореш, кинолектореш, коммунистически къахьегама а хьалха латтача къахьегама методий а школаш, кхыяраш. Цар чу хьалхара занятеш дIайолаяьй КПСС ЦК сентябрьски Пленума материалаш Iомаеш. Уж материалаш Iомаяь баьлча цар чу ладувгIаш бараш ешаргья цар дешара планашка хьежжа производственни говзал лакхъяра, цар политически сахетам шербара хетаяь йола лекцеш, беседаш.

Дуккхача предприятешка, учрежденешка, организацешка дика вIаштIехьъяьха дIайолаяьй массово-политически пропаганда формашка занятеш, хадданза цар терко ю партийни организацеша. Цхьабакъда, цхьаццайолча предприятешка хIанз а вIашагIйохканза я уж, хIаьта «Трансмаш» заводе, «Старогрознефта» НПУ скважинашта эксплуатаци яра шоа лагIча методий цехе, кхычахьа формально леладу из гIулакх. КПСС ЦК сентябрьски Пленума материалаш кIоаргга Iомае езача мехте а алхха уж ешарах кхоачамбаь Iийнаб укхаза.

Партийни организацей лоархIаме декхар да массово-политически пропаганда формаш, эггара дукхагIа юкъеозара формаш хилар кхета а деш цар балха тIахьожам лоаттабеза, — эшача хана царна новкъостал делга.

А. ЧЕШЕННО,
КПСС Грозненски горкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

С. КОТИЕВ,
КПСС горкома инструктор.

ГIИШЛОШЪЕРИЙ ГIУЛАКХАШ

Ши-кхо шу хьалха Катаяма цIерахча поселке 63-ча квартале цхьаккха вIаштIарадаь цIа дацар. ХIанз цига хьалдаь а даьнна нах чубахаш да 48 квартира хула итташ цIенош, болх беш я керда хьалъяь промышленни кхачани тикаш, берий бешамаш, кхыйола учрежденеш.

Уж гIишлош хьалъяьраш ба «Грозпромстрой» треста СМУ-8 чуйоагIа мастера нов. Зайцева кулгалдеча участка гIишлошъераш. Укх шера къаьстта дика къахьегаш ба участка болхлой. Цхьа бутт дIабахабац бетта план 115—120 процент участко кхоачаш ца еш. Укх шера хьал а даь дIаденнад 48 квартира хула ши цIа, «Березка» яха тика, цу тикана лаьрхIа подвалаш, холодильникаш, складски помещенеш.

Къаьстта боккха кхаъ хилар гIишлошъерашта 18-ча ноябре. Хьал а даь болхлой комиссега дIаделар № 12 йола 48 квартира хула цIа. Лоадам боаца кIезига кхоачамбоацараш мара нийсденнадац баьча балха юкъе. Укх деношка уж кхоачамбоацараш дIа а даьха дIадала кийчдеш да из цIа. — Ер бутт бовлехьа 48 дезал керда баха ховшаргба цу чу,— йоах участка начальника нов. Зайцева.

КарагIдаьннaчох кхоачамбаь Iеш бац участка болхлой. КПСС XXIII-ча съезда сийленца накъа бахара ер шу дизалехьа массехк цIа хьалдаь а даьккха дIачудала лерхI цар. Хьал а детта тхов биллаб № 11 йолча 48 квартира хулача цIенна. Ценна чухахьа штукатурка еш я нн. Кочетков, Сотников керте латта штукатурий бригадаш. Яхье яьннача бригадий хьинар денгара денга совдувл. ХIара сменах нормаш 120—125 процент кхоачашъю. Къахьегама овсарле лакха хиларах кхоачамбац цар, лакха хулийт кхоачашдеча балхий дикал а. Штукатурка яьча цIеной пенаш кизга санна шаьра да.

Еррига шоай торонаш оарцагIъяьха съезда сийна ер шу дизалехьа хьалдаь даккха лерхI участка гIишлошъераша №№ 9, 10 йола 48 квартирах латта ши цIа. ХIаналехьа гучадаьннад уж декхараш цар толамца кхоачашдергхилар. № 9 йолча цIенна штукатурка еш, басараш хьокхаш, монтажни балхаш кхоачашдеш да. Вож цIа хьалдетта а даьнна, кхы балхаш де доладеннад.

Укх бетта план графикал хьалха кхоачашъеш хьабоагIа гIишлошъераш. Хьалхарча 15 ден план 120 процент кхоачашъяьй. Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьнна я нн. Титов, Шаповаленко, Григорьев керте латта бригадаш, кхыяраш.

Б. КОСТОЕВ.

Сурта тIа: мастер Шаповаленко Геннадий штукатурий бригадаца шоаш даьхача къахьегама толамех лаьца № 12 йолча цIенна юхе беседа еш ва.

И. Пливва сурт.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Гудермесски локомотивни депорча коммуниста Замятин Петра кулгалдеча машинистий кхойтлагIча колонне болх беш ба тайп-тайпарча къамех бола, тайп-тайпара ханаш, оамалаш, уйлаш йола нах. Антипенко Иван чIоагIа сабаре, йистхилара дукха тIера воацаш саг вале а, хIаман хьурмат деш, хам беш ва. Говеловский Иван Филиппович хIама довза гIерташ, цун дух тIа ца ваьлча Iе ца луш ва. Цхьабакъда, балхах ка йоалаш ва из а. Цо дIа-юха йигай 16 беза мухь тIабола поезд. Е хьаэцаргва вай лаккхара сакхетам бола Трепачев Василий Иванович. МоллагIча хаттара жоп дала кийча ва из массаза.

Дийца варгвац колонне болх беча берригача дикача нахах. Царех ба машинисташ Востриков Виктори Кумалагов Эдуарди, машинистий гIончий Кучмасов Алексейи, Агеев Николайи.

Берригаш цхьатарра беце а, цхьабакъда массане а юкъара цхьа хIама да цар — из да уж берригаш а шоай йоккха коллектив вIашкаозаш, кхотаеш, цун барт чIоагIбеш хилар керттердар да локомотивни депо балхах дог лазар, тIадиллача гIулакха бехктокхам бовзар, колонна беррига членаш цхьа дезал санна вIаши дагардар ховш бахар.

П. Замятина колоннерча берригача машинисташа массава раьза волаш хьаллоац дIадоладаь моллагIа дика гIулакх. Колонна членаш шоаш хиларах тарра, шоай торонаш лархIа а лаьрхIа дизельни доагор кходара, халкъа боахама мухь мамогга дукхагIа дIа-юха бахьара тIехьа социалистически яхь йоаржаьй машинисташа.

Коллектива хIара члена болх баргеи, яхь вIашагIйолларгеи хьежжа мара балха тIа толам баккха йиш яц. П. Замятина колонне дика вIашагIъеллай социалистически яхь. Массава хьинаре къахьегаш ва, махулла шоай болх тоабе а гIерт.

Масала, тепловозаш дIа-юха кхувлара дикагIа йола режимаш лехаш, доагор дукхагIа кходара гIулакха юкъе керда хIама дахьа гIерташ П. Замятина а И. Антипенкос а еннача беза мухь тIабола поездаш дIа-юха кхувлилга тоадара хьакъехьарча предложенеша шоай болх эргабаккхара гIулакха уйла ейтар кхыча машинисташкеи помощникашкеи. Цу гIулакхо йиш хилийтар кердачунга, толашагIа долчунга довла.

ДIадоладаь дика гIулакх шерра хьаллацар а кердадараш лехар а бахьан долаш коммуниста П. Замятина колоннерча «машинистий вIаштIехьдаьнад итт бетта 260 беза мухь тIабола поезд дIа-юха йига, оттаьча нормал совгIа царца 76400 тонн халкъа боахама мухь дIа-юха бахьа, 109406 килограмм дизельни доагор кходе.

П. Замятина колонне толашагIа барех лоархIаш ва къона машинист, города Совета депутат, коммунистически къахьегама ударник Королев Виктор. Ший помощникашца цхьана укх шера цо дIа-юха йигай 16 беза мухь тIабола поезд, кходаьд 5470 килограмм доагор.

Ер шу доладелча денз цхьаккха моттиг хиннаяц общественни машиниста- инструктора П. Замятина колонне производственни дисциплина телхаеш, цхьаккха бригада яц совнагIа доагор доагадеш.

Иштта къахьегарах барттайнача коллективо хьалхара моттиг яьккхай локомотивни депо колоннашта юкъе яьржача социалистически яхье.

Шоай собране КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеш а йийца, Грозненски крекинг-завода коллектива дIададаь гIулакх хьаллацарца КПСС XXIII-ча съезда боаггIача тайпара накъа бахара къахьегама вахте эттаб № 13 йолча колонна машинисташ.

Тепловозникаша шоашта хьалхашка декхар оттадаьд 1965-гIа шу чакхдалалехьа 30 тонн дизельни доагор кходе, хIаьта партийни съезд хьаеллалехьа кхы а 20 тонн доагор кходе, аьнна. Съезд хьаелла юхейисача юкъа беза мухь тIабетта 100 поезд дIа-юха йига а, нормал совгIа царца 30.000 тоннал кIезигагIа боацаш мухь дIабахьа а аьнна дош деннад П. Замятина колоннацарча машинисташа.

Колонна коллектива декхараш тIа белгалдаь да нормех йоагIачачул цхьа километр технически сухал лакхъелга, технически тIахьожам боацаш коллектива низаца цхьан тепловоза ремонт елга, кийч а яь ши рационализаторски предложени балха юкъейоалаелга.

Шеко яц, № 13 йолча колонна барттайнача коллективо шийна хьалхашка латта декхараш толамца кхоачаш а даь, парте XXIII-ча съезда шийгара доаггIаш дола башха-дика къахьегама совгIат кийчдергхиларах.

С. ВЛАДИМИРОВ.

Аьннар дизза кхоачашду

Тирка дукъа малхбузехьарча оагIорахьа я «Малгобекнефта» НПУ шоллагIча промысла мастера Сычев Иван Васильевича кулгалдеча бригадо болх бу скважинаш. Барттайна дика коллектив я оал цох мехкдаьттахоша. Мехкдаьттахоша чIоагIа къовсам лоаттабу семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра.

Ер шу долалуш бригадо социалистически декхараш тIаийцар шера планал совгIа 250 тонн мехкдаьтта даккха, планах 45 ди-бийса даьлча ремонт е езача скважинашка ремонт ца еш 50 ди-бийса даллалца болх байта. Уж декхараш цо хIанзлехьа кхоачашдаьд.

Мехкдаьтта къаьнача фондах дикагIа пайда эцара дукха къахьега деза хIара скважине. Царех дукхагIъяраша болх бу 25—30 шу да. Шерагара шерага кIезиглу цу скважинашкара доаккха мехкдаьтта. Цудухьа каст-каста геологически отделе вода мастер. Цо отдела болхлошца цхьана лех тIоанашта низ тIалоаттабеш дикагIа пайда лургбола методаш. Къаьстта боккха пайда луш я активни веществашца скважинашта обработка яра метод.

Масала, активни веществашца обработка яьчул тIехьагIа 0,5 тоннагара 1,2 тоннага кхоачаш совдаьлар № 72-3 йолча скважинера деннеи бийсаннеи доаккха мехкдаьтта. Уж санна дола масалаш дукха доаладе йиш я.

Укх шера бригада болхлоша кийч а яь балха юкъейихьай 12 геолого-технически мероприяти. Цар вIаштIехьдалийтад 10 бетта планал совгIа 4 бIаь тонн мехкдаьтта даккха. Шоай социалистически декхараш мехкдаьттахоша хьалхарча ах шера кхоачашдаьд.

Октябра дезача цIей сийна декхараш тIа а ийца бригадацарча болхлоша дош делар планал совгIа 600 тонн мехкдаьтта даккха, хIаьта цу денга цар даьккха мехкдаьтта 710 тонн яр.

«Малгобекнефта» мехкдаьтта промыслови управлене эггара хьалха цу бригадо дIадоладир мехкдаьтта радиоактивни пишкий новкъосталца цIендара метод. Масала, хьалха дIаяхача хана № 799 йолча скважинера хьадоагIа мехкдаьтта 12 процент бIеха хулар, хIанз из цифр лохьеннай 1,2 процентага кхаччалца. Бригаде дика творчески коллектив я. ХIара кхоалагIвар рационализатор ва. Царна юкъе ва мастер Сычев Иван, операторш нн. Русакевич, Левшин, Мамиргов, Паньков, кхыбараш. Царех хIаране балха юкъейихьай 2—3 рационализаторски предложени. Семилетка шерашка бригада членаша балха юкъейихьай 120 рационализаторски предложени. Цар пачхьалкхенна баь пайда 8400 сом да.

Балха опыт дIа-юха ялара гIулакх а дика лел бригаде. ВоккхагIволча оператора Левшин Виктора операторa говзал караерзаяра новкъостал дир гIалгIай мехкараштa Олигова Розайна, Пошева Зинайна. ХIанз операторш болаш болх беш ба уж. Бригаде дикагIболча операторех лоархIаш а ба уж. Цар портреташ хьалтеха доахк промысла Сийлен доска тIа.

Мехкдаьтта доаккхараштa доккха новкъостал ду лаьттаниа кIалха скважинашта ремонт еча операторша. Царна керте латтача Белхароев Юсупа, Панчук Богдана дика вIаштIехьбаьккхаб шоай болх. ЛаьрхIачул дукха хьалха ю скважинашта ремонт, дикал лакха а хул. Скважинашта ремонт еча къаьстта дика къахьегарца белгалъяьнна я Долгиев Халида кулгалду смена. ХIара сменах норма 120—130 процент кхоачашъю цо.

ХIанз КПСС XXIII-ча съезда сийна вахте а этта кхы а дикагIа къахьегаш ба мехкдаьттахой. Ер шу дизалехьа планал совгIа кхы а ши бIаь тонн мехкдаьтта даккха лерхI мехкдаьттахоша. ХIаьта тIадоагIача шера хьалхарча квартала план пхи ди ханал хьалха кхоачашъе лерхI, планал совгIа доаккхаргда 150 тонн мехкдаьтта. Из да съезда мехкдаьттахоша кийчду къахьегама совгIат.

В. ТАГУРОВ.

Хьинаре къахьегаш

Лакха къахьегама толамаш а даьха накъа енаяр Новогрозненски теплоэлектроцентрала коллектив Сийлахь-боккхача Октябра 48 шу дузача денна. Электроэнерги яккхара итт бетта план 102,3 процент кхоачаш а яь, 5393 тонн условни доагор кходаьд цар. Ийс миллион гаргга киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй барт болча коллективо. ХIаьта къахьегама овсарле 3,8 процент лаккхъеннай.

Шоай производственни заданеш тIеххоачаш а еш хьинаре къахьегаш хьавоагIа машиниста гIонча нов. Катышев, слесарий бригадир нов. Гоголев, химически цехера смена начальник йола нов. Беглецова, кхыбараш.

Кердача къахьегама толамашца накъа баха лерхI ТЭЦ-а болхлоша хургйолча КПСС XXIII-ча съезда.

Х. СУРУДЖАНЦ.

ХЬОКХАМ ЛУШ...

Автогенно-карбидни завода цехашта юкъе шоай производственни заданеш тIеххоачаш а еш хьинаре къахьегаш хьайоагIа Оганесов Камо Аршатович керте латта карбидни цеха коллектив. Цхьайтта бетта план 115 процент кхоачашъяьй цар. Шоай сменни нормаш тIеххоачаш а еш хьинаре къахьегаш хьавоагIа воккхагIа вола аппаратчик Отвинтин Николай, пишкашта заправкаш ераш Ахфаняров Камали Гладких Алексейи, кхыбараши. Дика болх барах завода Сийлен доска тIа хьалтеха доахк цар сурташ.

Иштта дика къахьегаш хьайоагIа Новозенин Кузьма Федоровича кулгалду ацетиленови цеха коллектив. Цхьайтта бетта план ханал хьалха кхоачаш а яь, хьатIабоагIача бетта чотах къахьегаш я из коллектив. Цеха болхлошта юкъе дика болх беш белгалбаьннаб аппаратчик Никитин Виктор, аппаратчика гIонча Красюкова Надежда, кхыбараш.

Семилетка тIеххьарча шера план ханал цхьа бутт хьалха кхоачашъе лерхI яхье баьннача завода болхлоша.

ХургIолча КПСС XXIII-ча съезда сийна вахте а этта хьинаре къахьегаш ба завода болхлой.

Ч. САМИЕВ.

ЙИЦЛУРГЬЯЦ ИСТОРЕ УРОКАШ!

Дукха ха йоаццаш Кердадарий кепа йоазон агентства (АПН) Гергача истола хьалхашка вIашагIкхийтар советски кхыча мехкийн корреспонденташ а Нюрнбергски процессе юкъарчал доаццаш дакъа лоацаш хинна боккхий советски юристаш а. АПН-о газет дешараштa довзийт Нюрнбергски процессе Советски Союзагарча керттерча обвинитела СССР генеральни прокурора Р. А. Руденкос даь къамаьл (кIезиг-дукха лоацдаь кепа тох).

Р. А. РУДЕНКО,
Советски Союзагара Нюрнбергски процессера керттера обвинитель, СССР генеральни прокурор.

□ □

Тхона, Нюрнбергски процессе дакъа лоацаш хиннараштa, 20-гIа ноябрь — из йолаенна ди — чIоагIа дег чу дижад. Са ювца безам ба цу процесса цхьайола моттигаш, цун исторически лоархIам.

Укх шера дерригача дунен халкъашца цхьана советски халкъо дездир гитлеровски Германи йохаяь ткъо шу дизар. Массанена а ховш да, цу тIем тIа керттера хало Советски Союза халкъашта тIеэтталга. Деррига дуне гIоздаьккхадар Советски Эскаро къонахчал долаш, турпале лоаттабаьча къовсамо.

Фашистски Германи йохаяро хьахилийтар Дунен халкъашта юкъера военни трибунал, е кхыча тайпара цунах ма аллара, керттерча тIема зуламхошта йола халкъий Суд вIашагIйоллара дола хьалаш. Дагадайтаргда аз, Потсдамски соглашенега хьежжа 1945 шера 8 августа Лондоне барт вIаштIехьа а баьнна, тIема керттерча зуламхошта йола суд вIашагIъеллар йиъ державо: Советски Союзо, США-с, Великобританес, Франце. Цу ханна оттадир цун юрисдикци белгалъеш дола Дунен халкъашта юкъерча военни трибунала Устав. Цу трибунала йиш яр тIема керттерча зуламхошта суд е а тIазар де а. ВIашагIъеллар, дакъе лоацаш долча мехкий социальни строяш бе-бе йолашехьа а, ший болх цу ерригача хана доакъашхой барта а раьза а болаш — из белгалдаккха безам бар са — чакхбоахаш хинна керттерча обвинителий комитет.

1945 шера 18 октябре Берлине хилар обвинительни акт чIоагIъяь а процесс 20-ча ноябре дIайолаеи Нюрнберге — фашистски парадаши съездаши хиннача, фашисташа агрессе, халкъаш лоалла оттадареи хIалакдареи планаш уттаяьи лелаяьи хиннача городе из хилийтеи аьнна соцам баь а йолча Дунен халкъашта юкъерча военни трибунала эггара хьалхара распределительни заседани.

Нюрнбергски процесс аьнна историна юкъеяхай из процесс. Суде дIачувеннавар тIема керттера 24 зуламхо. Трибунал хьажийта иштта даь зуламаш бакъдайтар духьа дIачуеннаяр нацистски парте керттера состав, генштаб, СС, гестапо, СА, СД, имперски кабинет санна организацеш а.

20 ноябре Iалаьмате дукха общественноста викалаш, дунен тIарча ерригача агентствай корреспонденташ а болаш Нюрнберге дIайолаелар судебни процесс. Из яр адамий историе чухь эггара хьалха агрессенаи эттар ужжал доккхийи ужжал къизеи зуламаш. Эггара хьалха суда хьалхашка эттар бIарчча пачхьалкхе шоай доалахьа ерзаьни пачхьалкхенах шийх шоай зуламий герз даьй бола зуламхой. Судо эггара хьалха суд еш яр цу зуламхошта яь ца Iеш, зуламерча организацешта а дукха хьалхагIа денз адамленна духьала дегалаьца агрессивни гIулакхаш чакхдахар духьа йоаржаь хиннача зуламерча идеящта а.

Процесс, ховш мадарра, 11 беттага кхоачаш йIаьхъелар. Гуччахьара судебни заседани 403 йир. Лодкъамаш ийдир суде барашкара а дуккхача тешашкара а. Трибунал хьажийта хьачутийнна документаш оагIошца лоархIаш а доацаш, бIарччача тоннашца лоархIаш дар. Уж дар шоаш даь зуламаш лаьрххIа а дукха къахьегаш а дIаяздаь хиннача фашистски рейха керте лаьттарий подлинни документаш. Царна вIалла дага а дацар шоай суда хьалхашка отта безарг ма бий аьнна, шоаш котбаргба аьнна хетар царна. Уж документаш дар историе Суда хьалхашка истола тIа Iодехкараш а, цар хьа а хьокхар, гуча а доахар историе чухь хиланза дола тайпа къиза зуламаш...

Лоацца дувцаргда аз суде хиннарий тактиках. Юххьанца Гитлера, Гиммлера, Геббельса бехк дIатIабилла гIертар уж берригаш а, цхьабакъда, документаша бовзийтар уж, хIаьта шоаш даьча зуламашта мукIарло данза ца боалеш а бар.

ДагадоагIа сона Кейтелагара лодкъам эцаш лаьттача хана из шийх салте лерхIийта, алхха салте мара ца лерхIийта гIийрта. Кейтель харцлуш хилар хьахьокхаш хинна цхьа документ доаладергда аз. 1941 шера сентябрь бетта советски тIема пленникаш чубоахкача лагерашкара режим мелла яь а кIаьдъяр дехаш Кейтелага письмо дахьийтад фашистски обер-разведчика адмирала Канариса.

Нюрнберге хиннача суде Кейтела юххьанца аьлар, концлагерашкара режим кIаьдъе раьза вар ше, аьнна. Цхьабакъда, ший резолюци тIа а йолаш дола подлинни документ шийна хьалхашка дихьачул тIехьагIа, цо аьлар: «Цу резолюцена кулг яздаьд аз, хIаьта цунна хьалхара со бехке а вац». ТIаккха бокъонца хайра массанена а, суда хьалхашка латтар цхьаккха фельдмаршал а, е салте а воацаш, бандити нах боабери волга.

«Арийски раса тIех я» яхача теорех дIахада бийзар процессе Герингеи Розенбергеи. Цун гадаккха лоархIабанзар уж...

Кхы цхьаькха масал а доаладергда аз.

Паулюса ше теш хиларах тарра лодкъамаш даьчул тIехьагIа, из харцве гIертар защита. Адвокатех цхьанне хаьттар «Алал Москве малагIча военни академе хьехаш ва хьо?».

Паулюса жоп делар: «ТIема пленебарий лагере вагIа со».

ТIаккха английски обвинителех цхьанне белгалдаьккхар: «Ма Iовдала а йоахI Защито-м Москве малагIча академе хьехаш ва хьо, яхаш ма хеттий Паулюсага, фашисташта цIаккха йицлургйоаца урок енна даьннача ЦIеча Эскара цу тайпара хьехархой эшаш боацилга дерригача дуненна дика ховш доллашехьа а».

Дунен халкъашта юкъерча военни трибунала Уставо яха чу тIара ца йоалаш йодар процесс. Цунах латтар Дунен халкъашта юкъерча военни трибунала низ.

1946 шера 1 октябре хьалъэхка боабе аьнна суд йир судо тIема 12 зуламхочоа.

Белгалдаккханза даргдац, Нюрнбергски трибунала из приговор хIана а боккха лоархIам болаш хилар. Из боккха лоархIам болаш я гитлеровски дух юха дийнъе гIерташ боннски Iаьдалаш, милитаристаш, реваншисташ боландаь. Ер шу доладенначa юххье, зуламаш даь «дукха ха» хиларах, беррига нацистски зуламхой тIа ца кхуваш бита дагахиннадар ФРГ Iаьдалаш. Дерригача дунен общественноста дорхало, эгIазало, духьаленаша тIехьашка ца яьлча а из ха 1969 шера 31 декабре кхаччалца тIехьа ца яьккхача а йитанзар малхбузенгермански правительство. Из-м бакъдар аьлча юридически маькарал яр. Ховш да, дукха нах боабаь хилча, дунен халкъашта юкъерча права боарамаша хе дукха дIаяхар хьисапе лоархIаш ца хилар. Адамленна духьала даьча цу тайпарча зуламашта духьала отталургдац къамий законодательстваш. Нагахьа санна дувцаш дар къаман законодательство дале, Малхбузен Германе конституце ше, 25-ча статьяс, йоах, нагахьа санна къаман закон дунен халкъашта юкъерча права боарамашца нийса доагIаш деце, дунен халкъашта юкъерча боарамаша яххача тайпара къестаде деза дешаш. ХIаьта Дунен халкъашта юкъерча военни трибунало даь приговор 1946 шера декабрь бетта ООН Генеральни Ассамблея могадаьд.

Ховш да, тIема зуламхошта таба моттигаш Малхбузен Германера корайоагIилга. Боннски юстице уж кIалхарбоахаш хилар массанена а ховш да. Нацистски зуламхой гучабахара йола ведомство яхачоа керте латт ше а эггара чIоагIагIа дола тIема зуламаш даь вола Эрвин Шюле.

Союзни державашта керте латтараша 1943 шера оттаяьча Деклараце тIа йоахар, халкъий суда хьалхашка жоп лургда берригача зуламхоша, нагахьа санна уж кхыметтел дунена йистте лечкъа боахе а. Цхьабакъда, хIанз къаьгга гуш да, Малхбузен Германе уж паргIатбаьнна бахаш хилар. ФРГ доал ду гIозараш ядерни герза тIакхача гIерт, историе урокаш йиц а яь, Iаьдела керте оттача хана Гитлера дIадоладаь хиннар морг юха керда а доахаш, — цар йийхкай коммунистически парти, уж тIаккхув ерригача прогрессивни организацешта.

Цунца дувзаденна дагадохийтача сакъердаме доацаш хургдац, Нюрнбергски процессе тIеххьара дош ше оалаш суда хьалхашка вагIача Зейсс-Инкварта аьннар: «Германена шийна гIойле я тIемаш ца хьедар, цхьаннега а шийна бе герз ца доллийта хьежа еза из».

Нюрнбергски процесс боккхача лоархIаме я кхы а американски агрессораша хIанз Вьетнаме зуламаш дундаь, напалм, дохьаж доалла веществаш, тIом беча хана юкъеяха мегаргйоацаш мел лаьрхIа средстваш еттандаь, Дунен халкъашта юкъерча военни трибунала Уставо харцахьа лаьрхIа зуламаш дундаь.

Нюрнбергски процесса 20 шу дизара лоархIам белгал а боаккхаш, дунен общественносто фашизмагахьа барашкеи цун гадоахарашкеи дIайоах — историе урокаш йиц ма ялийталаш, диц ма далийталаш, халкъий Суд сенца чакхъяьлар. Общественносто дагадохийт: дагаялаш Нюрнбергски процесс, дагадалаш Нюрнбергски трибунала приговор.

(АПН).

ДIадаха гIалаташ

Надтеречни района «Надтеречный» яхача совхоза 359 бетта етти 456 кагий долхани да.

Укхаза хьайбашта гIулакх деш комсомольско-кагирхой бригада я. ШоллагIа шу да цу бригадо коммунистически къахьегама цIи лелаю. Цу гIулакхо чIоаггIа лакхбу ферме къахьегача наьха бехктокхам. Цхьабакъда, хIанз укхаза бIаргагуш дола гIулакхаш гIадвугаргволаш дац.

Iаьсий лоаттаду помещени готта я. 14 Iаса геттара воча хьала тIа да. Цхьадараш чоажаш чукхийтта пIендараш лархIа йиш йолаш гIийла да. Со цига хиннача дийнахьа 12 ноябре ханнахьа йол хьатIа ца яр бахьан долаш ча дуаш дар Iаьсий.

Ферме къахьегаш 24 доярка я. Юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара 2 эзар килограмм шура яккха декхар тIайийцад царех хIаране. Укх шера хIара беттача Iаттагара 2350 килограмм шура яккха лерхIаш хиннача Я. Ахмаровас хIанзале 2420 килограмм яьккхай. Во бац иштта лакха декхар тIайийцача З. Солтаевай хьокхам а. Бакъда, цу шиннегара дIа мел ийккхача дояркаша 1,5 эзар килограмм гаргга мара шура яьккхаяц.

Укх шера 675 тонн шура дIаяла езаш я совхоз паччахьалкхенна. ХIаьта итт бетта дIаеннар 588 тонн мара яц. ХIанзчул тIехьагIа кхы а 75 тонн гаргга шура паччахьалкхенна дIаяла езаш я совхоз. ТIаккха укх деношка совхозо хIара дийнахьа йохка шура 1000 килограмм гаргга мара яц. Долче шоай беррига низ оарцагIбаккха беза хьайбаш лелaдераша шура дукхагIа яккхара а из паччахьалкхенга йохкара план кхоачашъяра а. ХIара болхло хила веза паччахьалкхен заказ кхоачаш ца дича дарг ца хилар кхетадеш.

ДIадахача Iай чIоагIа хало эзар оаха, йоах ферма заведующе Ахмарова Мархас.—Доакъар тоъацар. ДукхагIа йолча хана ча тийлар хьайбашта.

Дукха тIакхийттаяцар аьхки доахангара йоаккха шура. Аьхки лакха буц йоацача даьгIенашка доажадешшехь доаханна сийна масса ца тийнналга да из.

Геттара кIезига йоакх ферме шура гуйран бетташка. Совхозе доакъар шортта доллаше из кхоачамхиллали хан-ханнахьеи хьайбашта дIа ца телари да цуй керттера бахьан. Цул совгIа хьайбаш Iа даккха дезача помещенешка ялат латтар бахьан долаш дуккхача хана шийла йоллашехь а ара лаьттад 200 бежан.

Коммунистически къахьегама цIи лелаю комсомольско-кагирхой бригада я ферме болх бер, цхьабакъда, Iцеча уголоке цхьаккха гойтара агитаци яц. Кхыметтел итт бетта шоаш мел шура дIаеннай паччахьалкхенна ховш бацар ферма кулгалхой.

Хьинаре къахьегаш ва хьайбашта гIулакх деш вола Митаев Дауд. ЛерттIа кхоаб хьайбаш А. Такаева, П. Семенюкова. Октябрь бетта хIара деннеи бийсаннеи 1,5 килограмм дулх тIакхийттад цар кхаьбача хьайбашта.

Доакъар кхоачамхиллал Iалашдаьд совхозо. Бакъда, из боаггIача боараме телац хьайбашта.

Укх шера баьча балха итогаш еш собрани хиннаяц ферме. Комсомольско-кагирхой бригада къахьегача ферме хIара бетта йича новкъа яц производственни гIулакхаш дувцаш йола собранеш. Цул совгIа хIара дояркa тIайийца декхараш, ферме йоаккхача шурий график, иштта кхыдола лоархIаме гIулакхаш дувцаш каьхаташ хьалтоха деза Iцеча уголоке.

Шоаш лелаеча сийлен цIерага хьежжа массайолча оагIорахьара лерттIа вIаштIехьбаккха беза ферма болх.

С. МАЙСИГОВ.
тха собкор.

ДОАГIАШ ДЕННА СОВГIАТ

БархIлагIа шу да Маrомадова ПIаьтIамата Шаьла райунивермаге кIадай отдела йоккхагIа йола продавщица йолаш болх бу. Iымерза безаме гIулакх ду цо ше йолча хIама эца баьхкача наха, хIаьта царна эша товараш Iалашдара йоакхо а ю. ХIара бетта тIехкхоачашъю цун отдело товарооборота план. Масса хана ший знанеш лакхъю ПаьтIамата. ДIадахача шера Нальчикски кооперативни техникума заочни отделени чакхъяьккхай цо. ХIанз торгови институте деша яха кийчлуш я из.

Иштта наьха хьашташ кхоачаш а деш дика болх бар бахьан долаш дуккхаза мах бола совгIаташ тийннад цунна. ХIаьта укх шера 5 ноябре СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаца «За трудовую доблесть» яха медаль еннай Магомадова ПаьтIамата.

Б. ЗАНГАЕВ.

ТЕХНИКА ЭШ

Баьца даараш массаза а кIезига хьувкъар тха колхоза кхашка. Тайп-тайпара ухар шераш — тIаьда а декъа а, — цхьабакъда, баьца дарий культураш хьийкъа шу цIаккха а дагIацар. Районерча дукхагIа долча боахамашка соахка дика хьийкъаяр помидораш, капуста, хохаш, кхыйола баьца дaарий культураш, хIаьта баьца дaараш кхедеш йолча тха бригадашта-м из шу а хьувкъама дика хиланзар. Керттера культура лоархIаш йолча помидорех ерригаш а хIара гектара тIара гульяраш 68 центнер мара яц. Уж планах лаьрхIа хиннарел нийсса ахаш кIезигагIа я. Планахчул кIезигагIа яьннай кхыйола баьца дaарий культураш а.

Дуккхача шерашка баьца дaараш кхедеш йолча тха колхоза бригадаша укх шера эггара хьалха дика хьувкъадаьд уж. Укх 16 гектара тIа баьца дaараш кхедеш яр тха бригада. Юкъера лаьрхIача оаха хIара гектара тIара 170 центнер кхаьча помидорий яьккхар, уж хул планах лаьрхIа хинначул 20 процент дукхагIа. Рассадах дIаювш йола помидораш районе дикагIча боахамашка хиннарел эшашагIа хиннаяц. ХIара гектара тIара 272 центнер гулийр уж. 8 гектара тIа дIайийна капуста юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 250 центнер яьннай.

Иштта цIаьхха баьца дaараш дика хьувкъадара маIан малагIа да? Хала дац цу хаттара жоп дала. Укх шера колхозе дикагIа болча баьца дaараш кхедерашта тIадилладар оаха уж культураш хьалкхеелга. Царна керте оттайир баьца дaараш кхедара мастер йола Умарова Пазимат. ДIайийнача хIамашта дика гIулакх делга вIаштIехьдаьккхар, кхашка ханнахьа оасар дора цIена леладора. Минеральни удобренеш дукхагIа етта баьлар. Из бахьан долаш дар баьца дaараш дикагIа хьувкъадар, уж культураш кхеяра агротехника чIоаггIа телха хинцаяле а цудухьа уж кхы а дукхагIа хьувкъаяра чIоагтIа Iоткъам хиннабале а.

Дерриrа а фуд аьлча, тха бригаде цхьаккха тайпа техника яц. Хаьсашта юкъе гIолла нух токхаде дийзача, ялаташ кхедеча бригадашкара еха езаш хул тха торкoраш а кхыйола инвентарь а. ХIаьта шоашта эша а эшаш цар а лац тхоца уж. Цудухьа тха а вIаштIехьадалацар цхьадола чIоагIа лоархIамера балхаш ханнахьа чакхдаха. Цхьа масал доаладергда аз. Рассадах йоаца помидораш дIайийнача пхи гектар хиллал йолча цхьан участка тIа помидорех бурилгаш яьчул тIехьагIа йир букетировка. ПаргIатта ала йиш йолаш да духхьал из гIулакх бахьан долаш хIара гектара тIара помидораш 50—70 центнер кIезигагIа яьнна хилар.

Бакъдар аьлча, кулг-кара целашца нийлхъе йиш-м яр уж. Оаха иштта из да а дир цхьаццайолча участкаш тIа, цхьабакъда, дерригача кхашкара помидораш нийлхъе цхьаккха дича а низ кхачанзар тха. Иштта моттиг нийсъелар тха кабуца кхай тIа а. Кхаь гектара тIа дIайийнача кабуца сов тIехьа букетировка е доладелар тхо. Тамаш а яц цу участка тIа кабуц тха во хилар.

Баьца дaарел совнагIа 13.5 гектара тIа коартолаш а кхею оаха. Хий дехкача лаьтта дIаювш из йоллашехьа а дика яьлча 50—60 центнер мара ялац тхона уж хIара гектара тIара. ГIулакх миштад аьлча, цIаккха а культиваци яьяц коартолашта, гувнаш даьдац, хий дилладац. Мадаггара оаха дехар дарах хIама хиланзар тха коартолашта обработка яра торкoраш йоахилгах. Хий дилла а вIаштIехдаланзар тха машинащца бе йиш йолаш бе безаши бола болх беш тха мел бола нах хилар бахьан долаш.

ХIанз а чIоагIа новкъа хиннад тхона техника ца хилар. Ноябрь бутт а юкъекхаьчаб. Цхьабакъда, баьца дaараш леладеча бригадашка аьха цхьа гектар зябь-м яц хIанз а.

А. ТИТУЩЕНКО,
Сунженски района Ленина цIерахча колхоза баьца дaараш леладеча бригада бригадир.

Семилетка кхоачашъяьй

Дикача къахьегама толамашца накъа йода КПСС XXIII-ча съезда «Старогрознефта» НПУ скважинашта капитальни ремонт еча цеха коллектив. ВорхI шера планах 299 болх ца беш йолча скважина капитальни ремонт а яь болх бе йолаялийта езаш бар уж. ХIаьта хIанзале цар болх бе йоалаялийтай 314 скважина.

Яьржача социалистически яхье хьалха латт Гимодиев Зенур Константинович керте латтача бурув деттача бригада коллектив. Укх шера 6 скважина ремонт е езаш бар уж, хIаьта цар ремонт яьй 9 скважина. Иштта дика къахьегаш хьайоагIа Ярковенко Ивана кулгалду бригада. Пхи скважина болх бе йолаялийта езача, 6 скважина ремонт а яь эксплуатаце дIачуеннай цар. Укх шера план 120 процент кхоачашъяьй цар. Дика болх беш я Емельченко Петра, Зумаев Догас, Шавхалов Iабдурашида кулгалду сменаш.

А. ТИЩЕНКО.

1966 ШЕРА ДОЛА КОЛЛЕКТИВНИ ДОГОВОРАШ

МОСКВА. (ТАСС-а корр.). ВЦСПС президиумо тIайийцаб 1966 шера дола коллективни договораш увттадарах бола соцам. Промышленноста, гIишлоний, транспорта, бувзама, юрта боахама, торговле, общественни кхачан, бахаш болча наьха бытовой Iалашон ерригача предприятешка а организацешка а из болх чакхбаккха беза 1965 шера декабре — 1966 шера январе.

Промышленноста доал делга дикагIа тоадара, планировани эргаьккха тоаяра, экономически стимулировани чIоагIъяра хьакъехьа дола гIулакхаш чакхдахаро гIо дергда коллективни договорий роль дикка лакхъяра — предприяте балхах хьахулараш дикагIа хилийтара болча къовсама болхлойи гIулакхара нахи юкъеозара дола лоархIамера гIулакх из махиллара, йоах соцам тIа.

Коллективни договораш оттадалехьа вIаштIехьдаккханза даргдац 1965 шера шинна а оагIоно тIайийдаь декхараш кхоачашдара дуккхала тохкам белга. Тохкама итогаш ювцаргъя заводий, цехий, сменай собранешка.

Керда колдоговор кийчдеча а оттадеча а юкъагIа дукхагIа гулье еза болхлой, инженерно - технически болхлой, гIулакхерча наьха предложенеш. Коллективни договора проект собранешка ювцанза яргъяц, хIара болхлочоа предприяте болх тоабара, рентабельность лакхъяра къоастам боллаш дола малагIа гIулакхаш чакхдоахаргда а цу дерригане къахьегамеи бытеи хьалашта, алапешта фу дергда а ховргдолча тайпара.

Завода юкъара йола болхлой, инженерно - технически болхлой собранеши конференцеши 1966 шера долча коллективни договора проектага хьож 1965 шера дола договор кхоачашдара итогаш еча ханна.

Шаьла хьайийлай сайрийна болх бу юкъера школеи, иштта республикански юкъерча школа филиали. Верригa кхо бIаь гаргга саг деша вагIа цу школашка. Царех дукхагIа бараш гонахьа ухкача юрташка, хIаьта учреждешкеи предприятешкеи балха бола нах ба.

БОЛХ А БЕШ ДЕШ

Дика деш «Джалка» совхоза 1 отделенерча звеньевойя Айдамирова Имрана, трактористa Турчаева, универмага продавщицаша Чожаева Разета, Настуева Амината, райпо шофера Цураева, иштта кхыбараша. Заочни школе тIехдика деш медсестраша Атиеваси, Васильеваси, телефонистка Касумова Залпаъа. Сайрийнарeи заочнии школаш лакха опыт йола хьехархой болаш я. Уж ба математик Межидов Леча, филолог Юнусов Хьасан, иштта кхыбараш.

КIоаргга знанеш эц цу школашка кагийча наха. Уж школаш дийша йистеьяхарех дукхагIа бараш хIанз лакхехьарча дешара завeденешка деша багIа. Масала: Гуржиханов Хаваж Дагестански университета студент ва, Рашидов Шамал — Орджоникидзерча юртбоахама институте деша вагIа, Хутаев Руслан—Грознерча мехкдаьтта институте, Межидова Тамарийи ДжамалхановгIар Зулайи Зурeи Нохч-ГIалгIай пединститута студенткаш ба. Укх дешара шера аттестата экзаменаш дIалуш шовзткъеи итт саг хургва Шаьларча сарийнарча школашка.

З. БАНЗАЕВ.

Сатем боаца дегаш

Дика гIулакхаш кIезига карагIдийнналац партийно-паччахьалкхен тIахьожама новкъостала йолча Гудермеса районерча «Октябра 40 шу», «Кавказ» яхача колхозий группаштеи посташтеи.

«Октябра 40 шу» яхача колхозерча новкъостала йолча поста юкъе пхи саг ва: коммунисташ М. Кахидови А. Сараханови, парте боаца Г. Хасаев, И. Дудуев, Д. Джумаев. Царех хIаравар — бокъонца вола активист, хIамaн хьурмат деш вола да. Поста керте латт Кахидов Махьмад. Цунна хайнад общественни тIахьожама ерригa формаш вIаштIехьйоаха центр а яь пост дIаоттаргйолаш болх вIаштIехьбаккха.

Массапахьа а кхоач халкъа контролераш, дика кхетадаьд цар шоай декхараш. Сийрда бIарг кхоаб цар юртбоахама техниках нийса, кхетамца пайда эца, лаьтта ахара балхаш ханнахьа чакхдоахий, дIайийна хIамаш цIенеи ца йойташи чуэций хьожаш.

Комплексни бригадерча гIулакхашка хьежар пост. Техниках пайда во эцар цига, механизатораша - трактористаша Вара е в Джанде, Исаев Увайса, кхычар цIена кхоачашдацар шоай декхараш, профилактически ремонт во йора, вIаштIехьа йоацача тракторашца ухар кхай тIа, из бахьан долаш болх дIаболабаьчул тIехьагIа уж юкъера а ювлаш, планови заданеш кхоачаш ца еш юсар. Уж менна болаш балха ухаш, цар брак еш, хьалхашка пхьаьдаш йоахкача нохарашца а шоай боарамагIа кIоарга а цар лаьтташ ца оахаш моттигаш хулар.

Кхай тIарча стане бригада собрани а яь, новкъостала йолча группо цига хьайовзийтар тохкам баьчул тIехьагIа яь итогаш, гучадаьха кхоачамбоацараш дIадоахаргдола наькъаш белгалдир, хIаьта брак яьраштa язъяь материалаш новкъостала йолча группага дIачуелар. Цо а ший аргIанна, шерра заседани вIашагIа а теха, брак яьрий юхь берригача колхозхошка дIайовзийта даьрхIар сатирически листокашка гIолла. Колхоза правлене решени а яь, агротехника бокъонаш телхаярах, хьабу болх во хиларах гарантийни телаш бола мах кхаь бетта соцабаьб трактористашта Д. Вараевна, У. Исаевна, хIаьта балха тIа яь хинна брак цар чотах дIаяьккхар.

Дуга дика чуийцадий а из миштa лорадеш да а хьожаш я хIанз пост. Цо вIаштIехьдаьккхад дийнахьа хьатташка дежурство леларгa. Болх харцахьа баь массехк моттиг гучаяьккхай. Масала, бортaш хийра а йолаш буртигаш Iолегадеш хинна йиъ автомашина юхаяхийтай посто. ХIаьта цу виъэ шофера критика йир сатирически листокаш тIа. Цу хана деиз шоай машинаш массанахьара а дика къайлар берригача водителаша.

Новкъостала йола пост цунца цхьана хьежар цхьаццадолча деношка комбайнаш сайце хIана латт, ялата учет нийса йой, из лер тIа озий ялаташ чуэцача хана автотранспорто бу болх нийса лоархIий, юртбоахама техникана ремонт дика йой.

Теркалбе боагIаш ба партийно-паччахьалкхен тIахьожама новкъостал деча, «Кавказ» яхача колхозерча поста болх а. Цо доккха новкъостал ду партийци организацена кхоачамбоацараш гучадоахачеи уж юкъера дIадоахачеи.

Кхаш леладеча шоллагIча бригаде я из пост. Цунна юкъевоагIа виъ член: С. Садулаев, А. Шидаев, З. Цаталов, А. Гичикаев. Цар тIахьожам лоаттабаьб моттигера удобренеш кхашка дIакхухьача, техникана ремонт еча, кхашкарча балхашта кийчо еча, гуйран ялаташ дIадувча, зябь оахача.

Новкъостала йолча поста членаша, массаза а, хьагучадьннача моттиге дIадоах кхоачамбоацараш, хIаьта цхьаццайолча хана тохкамбеш язъяь материалаш новкъостала йолча группе а колхоза правлене а дIачулу.

Масала, новкъостала йолча посто гучадаьккхар шофераша кузоваш хьалйизза кхо тIадувтташ ца хилар. Болх ледара баьрех бригадира Ш. Адуева планерке бехк баьккхачул тIехьагIа гIулакх тоалучахьа даьлар.

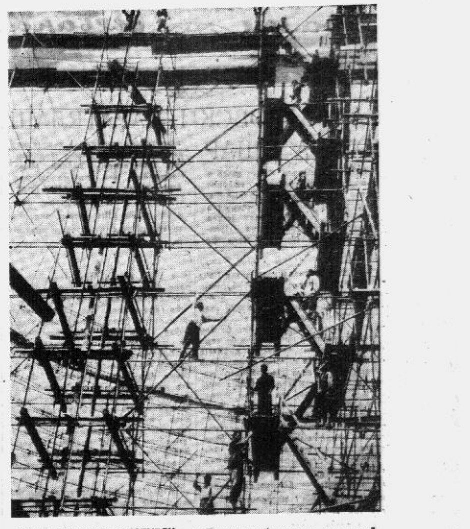
Ялаташ чуэца доладеннача хана новкъостала йолча поста членаша мах баь варгвоацаш доккха новкъостал дора колхоза. Цар гучадаьккхар ялаташ чуэцара балхаш цхьаболча комбайнераша цIена деш ца хилар. Царех бар колхоза комбайнераш Н. Бидаров, Я. Загамаев, В. Абдурашидов. Из дош правлене заседане дувца оттаделга могадйр посто колхоза правленена. Колхоза правлене яьча решенех цар во болх барах колхоза хинна зе юхаметтаоттадар духьа царна телача премиальни ахчах баьхар уж.

Поста членаша иштта гучадаьккхар хьажкIаш чуийца яьначул тIехьагIа гIадамаш наха шоашта чукхухьаш хилар. Новкъостала йолча группо из дош ханнахьа шийга эцар бахьан долаш де доацаш доврrдолаш хинна итташ тоннаш гIадамаш кIалхардаьхар юкъарча хьайбашта. Группа из дош гIоттадар бахьан долаш 11 сагагара цар дихьача гIадамех боагIа мах хьабаьккхар колхоза правлене.

Новкъостала йолча поста ерригача группо а шоай керттера уйла тIаерзаяьй доаханна Iа даккхара еча кийчоннеи доакъараш кходараи. Цу гIулакха, новкъостала йолча группа членех цхьанне дежурит ду хьайбаш леладеча ферме. Хьайбашта телача доакъарий рационага хьеж.

Цхьан оагIорахьара партийно-паччахьалкхен тIахьожама новкъостал деча группана а вокх оагIорахьара партийнии комсомольскии организацешта, колхоза правленена а юкъе дика бувзамаш хилар бахьан долаш цу боахама коллективо районе эггара хьалха дерригача хьокхамашта паччахьалкхен план-заказ кхоачашйир. Из вIаштIехьдоаккхаш кIезига дакъа лаьцадац «Октябра 40 шу», «Кавказ» яхача колхозий халкъа контролераша.

М. АЛБОГАЧИЕВ,
тха собкор.

БОЛГАРЕ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА. Хьалъеш латт. Варненски округерча «Девня» яхача теплоэлектроцентрала шоллагIа аргIа. Из хьалъю болгарски инженерий проектех. Соорудованех цхьа дакъа Советски Союзера кхоачаргдолаш да. БТА—ТАСС сурт.

МАССАНЕ А СИЙ ДУ ЦУН

«Грозхимнефтестрой» треста СМУ-9 хьинаре къахьегаш ва арматурщик Бетелгиреев Мухьди. Нагахьа саг вац цига из ца вовзаш. Шийна хьалхашка латта декхараш цIена кхоачашду цо.

Чертежаша ма яххара хьаю арматура. Арматурщика болх эггара халагIеи бехктокхамегIеи ба.

Нагахьа Мухьдега хьаьттача, цо-м чIоагIа атта ба оал из болх. Безаш каралаьца болх атта хет, яхаш дувц цо.

ВархI шу хьалха СМУ-9 балха вера Мухьди. Цхьаккха балха говзал яцар цун цу хана. Арматурщикий бригаде балха хьожавир из. Венача хана чIоагIа хала бар цунна из болх. Цу балхах Мухьди кхетавеш дика новкъостал дир цунна бригадира Манин Анатоле. — Цхьан бетта соца Iа болх бича хьо балхах дика кхетаргхиларах аз дош лу,—аьлар Анатоле.—Ше каралаьца болх безаш хила веза, — аьлар цо дIахо.

Анатоле кулгаш балха тIа сиха лелар, цох тамашъеш цунга хьежар Мухьди. Цхьаккха хало а йоацаш из болх цо кхоачашбеш санна хеталора Мухьдена. Ше кхоачаш мел ю операци кхетаргволаш хьахьехар Анатоле. ШозлагIа хьаала ца дезийташ сиха хьаэцар Мухьде цкъа хьааьннар. Дукха ха ялалехьа дика кхийтар из шии балхах. Балха тIа хьалха латташи шии балхах дика кхеташи ва Мухьди хIанз. Сиха лел балха тIа кулгаш: арматура соттаеш йола станок болх бе дIайолайолийт, тIаккха арматура хоадаеш йола станок болх бе йолайолийт, юххера а электросварка ю. Цхьа минут балха ха зехьа йоалц. Цунга хьежжа лакха я къахьегама овсарле. ХIара сменах норма 140—150 процент кхоачашъю.

СМУ-9 болхлошта юкъе хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи еннай цунна. Цо дIадехар дукха да, цхьабакъда из дика кхоачашду Мухьде. Хьалха дIаяхача хана арматурах хьадаьха цхьадола доакъош дIакхувсар, лоацца аьлча 15 процент арматура йовра. Цу гIулакха дукха уйла йир Мухьде. Арматура юкъера мегаргъяр хьа а къестаеш кагий конструкцеш кийчъе волавелар Мухьди.

Иштта къахьегача Мухьде сий ду бригадерча наха даь а ца Iеш, ерригача СМУ-9 болхлоша а. Ер кхоалагIа шу да цун портрет СМУ-9 Сийлен доска тIа хьалтеха доалла. Шии балха опыт керда балха баьхнача наха дIалуш ва нов. Бетелгиреев. КПСС XXIII съезда сийленца накъа вахара кхы тIа а хьинар совдаьккха къахьегаш ва из.

Ш. МАХМУДОВ,
тха штате воаца корр.

ТАТАРСКИ ПРОЛИВА ТIА ГIОЛЛА ЛЕЛАРГЬЯ ПОЕЗДАШ

ХIанз Советски Союзе шиъ мара яц машиннаькъа форда паромни переправа. Царех цаI я Крым Кавказаца вIашагIтохаш йола Керченски пролива тIара переправа. Вож я Каспийски форда тIа «тIий» тилла йола Азербайджанера Туркмене йода переправа. Касталашка царна тIакхетаргья Ванино яхача материкови портера Сахалина — Холмска форда малхбузерча наIараштa тIайода Тихоокеански переправа.

Итт бетта болх бир ялх города — Москвен, Ленинграда, Владивостока, Ростова, Горька, Баку проектни организацеша Тихоокеански переправа проект оттаеш, яхаш язду, «Советский Сахалин» яхача газето. 1965 шера эггара майрагIа оттаяь проект я из, аьннад цох специалисташа.

Сахалински переправа сенца эргаш я Каспийскичул, малагIа халонаш хургья из хьалъеча?

Татарски проливе форда тIа лелара хьалаш чIоагIа эргаш да Каспийски форда къулбехьерчул. Из пролив Iай ша беш я, форд чIоагIа хьувш ба цига, Тихи океана бух агаш, хувцалуш ба.

Материкерча машиннаькъа кхаьдаькъах ши дакъа хиллал мара шера бац Сахалинера машинникъ. ЧIоагIа хала гидрогеологически хьалаш да Ванински Холмскии районашкарча форда йисте.

Цу хьалаша Каспийски Керченскии переправашта проекташ уттаеча хана ца хинна декхараш кхоачашде оттабир проектировщикаш. Переправа ергьяраша шоашта хьалхашка латта декхараш мишта кхоачашдергда гуш да укх масалах а.

Цхьаннахьа а ца хулача тайпара аьттув боацаш структура я Ванино яхача порте паромни причал хургйолча. Хин кIал кIезига-дукха а чIоагIа долча лаьтташ тIа 12 метр хула лоабата тIоа улл. Ховш ма дий, цу лоабато кхеран лард а е шпунтови ряд а ловргйоацилга. ТIаккха проектировщикаша «хIилла хьовзайир». Земcосаца 50 эзар кубометр хула лоабат хьалбаккха аьлар. Из хьалбаьккхача чIоагIа лаьтта чутоссаргда. Цул тIехьагIа укхаза оттаергья хIаранех 200 тонн хула массиваш — гиганташ. Массиваш тIара гом форда йистерча хьалашка, стапелашка кийчбергба. Цигара тоххаяь дIа а йихьа, фордала йохийтаргья уж, тIаккха бетон чу а етта хьалъюзаргья.

Иштта къоастаяьй проекташца Татарски проливе хургйолча машиннаькъа переправа кхыйоа чоалханера проблемаш а.

Дукха ха ялалехьа Тихи океана тIа гIолла а болалургба Каспийски парома «вежарий».

(АПН).

КХОАНЕНАХ ТЕШ ТХО!

Халкъаш исторически социальни гIулакхашта дегIаухача юкъе хьакхихьа этапаши карагIдийнна хIамаши хана йIоахала эттача декаца дIаув, кердача тIехьенаша кIезига кхетадеш е вIалла а уйла дIа ца кхоачаш дола хIамаш санна цкъаза наьха дег чуреи кхыметтел сакхетам чуреи дай дIа а даьле.

Уж — цIий мохкадеш къовсам лоаттабанзеи герз вIашка а детташ довнаш данзеи ца доалаш естественни дегIаахара этапаш.

ДIадахар... ДIадахар да, керттерча даькъе историкашта хьащтдолаши цунах цар массаза а цхьатарра уйла ца соцаши дола хIама. Из дIадахар— безаме йоацачеи сатем боацачеи планета тIа баьхача наьха бувзам боаца оазаш. Из — доали крепостничествои. Из — вай деношка кхаччалца йолаш хьайоагIеи духьалбувлаш нах гIетташ йолеи, нийсхо йоаца, къиза, бIеха эксплуатаци.

Октябрь — из а дIадахар да, цхьабакъда, хинна дIа мел дахача хIамаел эргаш дола. Октябрь, дIадахар хинна ца Iеш, хIанз долаш дар а да. Дунен горизонте, наьхеи халкъийи вахаре йовш яц ленински Октябра сердало. ХIара шера къаьгагIа сийрдабоах цо вай континентерча эггара боккхагIа болча мехка хиннача юкъхьанцарча социалистически революце хьабийлача новкъа гIолла юкъаъовлалургдоацаш социализмага долхача халкъий никъ.

Вай дохадергдац е историе еттача чIуг-чIергаша а, е из дегIаахара темпаша а, е формаша а, е методаша а. ТкъоалагIа бIаьшере — Ленина бIаьшере, Октябра бIаьшере, сийлахьдоккхача социальни, политически, религиозни хувцамий бIаьшере, коммунизма бIаьшере.

Шерагара шу массаза доал, цкъа маьлха зIанараща сийрдадаьккхе, тIаккха социализма хьалхарча мехка паргIатонга, наьха социальни бокъонаш цхьатарра хиларга, сага сий лакха лоаттадарга бода никъ бийхка лоаттабеш хиннача самодержаве зIанараш эггара хьалхагIа тийдача халкъа тIакхоллаеннача гоамалеи цIийнеи, йоахарий а доацарий а дуIана юккъе гIолла йоачанца доагIа ди денгара массаза доал ленински тIехьале лораеши керда карагIдувлача хIамашца йIаьхий еши хьаяьхкай советски наьха тIехьенаш.

Октябрь дIатIаэца ца ловш хиннараш, бакъдолчунга е ладувгIа а, е из бIаргаго а ца тугаш, революци эшаши хиланза яргйоацаши хилар кхетаде безам боацаш эгIабича санна хьийзараш дерригача адамашта дагаьлатта проблемаш историе къаьнарча Россе ден повестка тIа оттаяь хилар кхетаде ца ловш хиннараш, уккхаза, социалистически революци котъяьннача мехка адамлен керда зама дIайолаенна, къахьегам хестабеши дегаза лоал дIадоаккхаши хилар бIарга ца гуш хиннараш, — уж нах тахан бакъдолчоа баханза ца боалача эттаб.

ХIаьта бакъдар укх тайпара да: 1917 шера хиннача социалистически революце белгалонца йода хIанзара ерриrа общественность, дода политически вахар, цу революце Iалаьмате боккха, дерригa дуне эргадоаккхаш бола низи юхакъовла йиш йоаца марксизма-ленинизма истинеи бакъ а деш.

ШоллагIча дунен тIем тIа гитлеризм йохаяьчул тIехьагIа социалистически мехкий содружество вIашагIйоллар, колониальни халкъаш мукъадахари демократе керда формаш дегIакхувлари, дерригача капиталистически мехкашка шоашта никъ боаккхаш йола социалистически е царна гаргга йола идеяш, кхыметтел эггара сакхетамегIеи бакъахьареи бола сановникаш ханаца цхьана гIа боахаш баха гIерташ долча католически киназа лоне ю дискуссеш, — фуд из, эрсий халкъо ший ленински Коммунистически парте кулгалца 48 шу хьалхагIа яьча революце еча влиянех хьахиппар мара?

«Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце дIадоладаь капитализмагара социализмага довлилга керттера чулоацам а болаш йола вай зама вIашдухьал латтача общественни шин система лоаттабеча къовсама зама, социалистически революцейи къамий-кортамукъален революцейи зама, империализм йоха, колониальни система дIайоаккха зама, керд-керда халкъаш социализма наькъа тIа доала, дерригдунен масштабе социализми коммунизми котйоала зама я», — йоах 1960 шерарча коммунистически болхлойи партей Декларацe тIа.

ХIаьта кхоанен, ше бахьан долаш лоаттабеча къовсама вай воаш дерригаш а, цхьаккха хIама юхе ца дуташ, дIалуча кхоанен коталонах иштта дог тийша хиларах латт коммунистий низ. Цу низо новкъостал ду царна эггара чIоагIагIа йола халонаш деналцеи тIехьашка ца боалаши лара. Халача къовсаме хьахул шоай деналерча гIулакхашца сердалонцеи сийленцеи хIара коммунистически парте а бIарчча хьайийцача дунен калкъашта юкъерча берригача коммунистически болама а истори сийрдадоахаш болча турпалий керда легионаш.

Воай дог тийша дола хIамаш денгара ди массаза доал, мичча хана, кхерамехи халонехи ца къахкаш наха юкъе ихахьар, — сийлахь а кхоачаданза даргдоаца а хIара коммуниста декхар.

Шийх тIемаш хьерчадаь доллашехьа а, гоннахьарча эггара йоккхагIа йолча капиталистически державай шийца «санитарни кордонаши» гоамали хинналле а, кхыметтел халахета доагIаш дола, хIаьта а «Саломейски алькальде» Кальдерона зIамига гIалат сел лоархIаме а дац, нагахьа санна керттерчоа аьттув баьнабале... «яьххача тайпара хоадамбеш доаца гIалаташ дувлийта дале а, цу лоаццача хана чухь Советски Союза кхоачашде мел кхийнараша, дунеи тIа эггара хьалха хьахинна социалистически паччахьалкхе йолаш хилари цо новкъостал дари бахьан долаш 20 шерал кIезигагIа йолча хана социалистически мехкий содружестве карагI мел даьннараша хьахьокх, мехкаш мел сиха хувцадала йиш я. нагахьа санна производства средстваш керте латтача кIезигагIа барий доалахьара дIа а яьха, дерригача халкъа доалахьа ерзайича.

Цу харцъе йиш йоацача фактаех йоал коммунисташта йоагIаш хинна ца Iеш, дерригача прогрессивни низашта а, эггара хьалхарча аргIанна — болхлой класса а, йоагIаш йола вывод: низаш вIашагIтоханза даргдац империализмана духьала, колониализманеи неоколониализманеи духьала, гоама йолча диктаторски режимашта духьала, монополейниз совбахара духьала. демократи дегIайоалаяра, юхаметтаоттаяра е кердаяккхара гIехьа, машари социализми бахьан долаш лоаттабеча къовсаме.

Дунен тIа кердача тайпара низаш дIанийсдаро халкъашта хьалхашка хьаделл халонаш, доал деча классашкахьара хула лира духьаленаш цхьанна а тайпара юкъера ца йоахаш дола керда наькъаши къовсама керда торонаши.

ХIаьта вай, коммунисташа хьакъалцеи говзалцеи пайда эца беза цу торонех даим хувцалуш йолча ситуацера воай политика хьалха тешаме хиннача а, цхьабакъда, хIанз укх сахьата уж е кхыдола низаш дегIаахара боарамца нийс ца луш сецача, бокъонца йола демократи, социализм бахьан долаш лоаттабу къовсам баржаш латтача хьалащца нийс ца луш сецача, лоацаенна латтача формулай мукъах ца а йохийташ.

Октябрьски социалистически революце 48 шу дузаш оаха цIенача дег тIара вежарашха дола тхоай салам-моаршал дайт советски халкъага, халкъага—турпалга, халкъага — коммунизм хьалъечунга. Советски Союза Сийлахь-йоккхача Коммунистически партега, цун марксистско-ленински Центральни Комитетага.

Оаха, Ленина идеяшта тешаме долча испански коммунисташа, дIахо а къовсам лоаттабергба дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама цхьоагIо юхаметтаоттаяри чIоагIъяри духьа.

Массаза санна, эхьера сектантетвои оппортунизми тIехьашка а тетташ, ерригача торонех пайда эца хьожаргда тхо Испане Коммунистически парти тахан демократи бахьан долаш лоаттабеча къовсаме а, хIаьта дукха ха ялалехьа социализм бахьан долаш лоаттабергболча къовсаме а дерригача демократически прогрессивнии низашца цхьоагIо йола парти хилийтар духьа.

(АПН).

Доазол дехьара

САЛАЗАРОВСКИ КАРАТЕЛАШ ЮХА А ЭШАР

ООН Кхерамзлен Совет дIахо а хьожаш я португальски колонех долча дешага. Англе, мозамбике, «португальски» Гвинее «маьрша а сатийна а я», яхаш Совет тешае гIийртар Португале чурча гIулакхий министр Ногейра. Салазара африкански колонерча хьалех дар дийцача «португальски» Гвинеерчен Сенегалерча Зелени Мыса гIайренийн ший лоIаме хилара Африкански парте ПАИГК председателца Жозе Перейраца къамаьл даьча АПН корреспондента интервью лу оаха газет дешарашта.

— Халкъ мукъадаккхар духьа беча тIема ала тIа-тIа чIоагIегIа баржаш латт «португальски» оалаш йолча Гвинее. Африка цу моттиге 20 эзар совгIа херж салте оттаваьв салазаровски клико. Кортамукъал бахьан долаш деналерча патриоташа бе герз а делла къовсам лоаттабу дилагIа шу да. Укх шера колонера герзацара низаш, кхы а дукхагIа хилийтар колонизатораша, чехийе котбовла лерхIаш. Цхьабакъда, тха халкъа эскаро толамца тIом бу низ-Iоткъам лоаттабераште духьал. Духхьал августеи сентябреи ткъаьи итт гаргга наступательни операци йир патриотий отрядаша. Цар йохаю салазаровций чIоагIаленаш, транспортни колоннаш, «стратегически поселенеш оалача моттигашкара — боккъалдар аьлча, концентрационни лагерашкара — ахархой мукъабоах. Шин бетта 340 гаргга португальски салтеи эпсари вийнав, дикка тIема техника хIалакъяьй, ворхI чIоагIъаь казарма йохаяьй. Ше дIалийцача городашка мара доал дац моастагIчо.

ТIа-тIа дукхагIа хул тха халкъа духьалара бIеха тIом зехьеи дог доахилга йоацаши хилар кхетадеш бола салазаровски бIухой. Цунна тешал ду дукха ха йоацаш мехка чурча районех цхьаннахьара португальски эпсаро дайтача ПАИГК кулгалхошка кхаьчача письмос а. «Укхаза [чIоагIален пункте], — яхаш язду цо, — командоване кхетаду шоана духьал хIама дулургдоацилга. Из да шо тхона чIоаггIа хIама тоххал низ болаш а, наггахьа шоана карайолча зонашка кхача тхо гIорте тхо эшаде низ болаш а хилар...»

— Тха халкъ турпала духьал оттара хьалкашка ше низ боацаш хиларах,— йоах дIахо Ж. Перейрас — салазаровски военщина варварски гIулакхаш леладу, напалмашца доагаду ахархой цIенош. Эггара а бIехагIа йола провокацеш лелаю колонизатораша ПАИГК бIухоша лоаттабу сийлен къовсам бохабе гIерташ, салазаровцаша авантюристехи шоай мохк бехкерехи латта, маьхах оттаяь массехк банда вIашагIтехай; цу бандаша йовх доазонца яда юрташ, баха нах боабу.

Колонена лоалаха дада шоай лоIаме дола африкански мехкаш кхераде гIерт Португали, тхоца барта хургбоацача даха гIерт уж.

Бе герз а делла патриоташа колоне къовсам болабаьча юкхьанца денз дукха хIама даьд португальски тIема командоване, цхьабакъда, аьттув ца боалаш дисар мехка къулбехьен доазув «чулаьца го бе» гIертилга. Касинии Корубалии яхача хиш тIа дукха казармаши посташи ехкай колонизатораша. Цхьабакъда, дукха ха я Халкъа эскара довкъоша чурча районех уж кIийленаш къоастаяь дIахоадаяь. «Португальски» Гвинеянеи Гвинейски Республиканеи юкъерча доазонна тIахьожам лоаттабе гIерташ дагалаьца гIулакх аьттув ца боалаш дехар.

НАТО гIолларча Португале союзникаша енна дукха а вай ханара техника яле а, инициатива тха бе йоалл. ПАИГК доакъоши бIухойи хIанз паргIатта беррига мехка гIолла дIа-юха лела йиш йолаш ба, столица Биссао районагарен массехк кхыча центрашкарен дIайиккхача. Цига хIанз а хьулалуш лела дезаш да тхо.

Тха Даьхен территорех аханел тIехъяр оккупантех мукъаьккха я. Цига дизза дола вахар вIаштIехьдоалаш латт: демократически наькъаца йола самоуправлени вIашагIтох, школаши кооперативаши ехк, торговли дегIайоагIа, ахархой бовхаш хинна колониальни компанеш дIайоах. ТIемах кхерабенна лоалахарча мехкашка байдда дIабаха хинна нах юха цIаухаш латт.

—Юххера а дизза тхоай халкъ котдаргхиларах тешаш да тхо, — аьлар ше йистевоалаш Жозе Перейрас. — Португальски колонешкарча дерригача халкъаша цхьана лоаттабеча къовсамо, африкански вежарех долча мехкий барт цаI хиларо, социалистически мехкаша хьаллацаро ,Салазара режима духьалара дунен халкъий эгIазло лакхлуш латтаро, Португалена шийна чухьарча антифашистски боламо сихдергда тха мехко Африка ший лоIамерча паччахьалкхений дезала юкъе ший моттиг хьалоацаргйола сахьат.

Дакар, ноябрь.

Г. АБРАМОВ,
АПН корр.

Г. ХОЛЛА АМЕРИКАНСКИ ТЕЛЕВИДЕНЕ ГIОЛЛА ЕННА ИНТЕРВЬЮ

НЬЮ-ЙОРК, 18 ноябрь. (ТАСС). Маккарэна законага хьежжа коммунисташа шоашта регистраци яйтилга дIадехаш дола закон конституцеца нийса доацаш лоархIалда аьнна США лакхехьарча судо соцам барца дувзаденна самардийнахьа телевидене гIолла хьайийшар США Компарте кулгалхоех цхьанне Гэс Холла «Нью-Йорк таймс», «Нью-Йорк геральд трибюн» яхача газетий корреспонденташца хинна беседа.

Цу соцама ше мах беш, Г. Холла цхьаннахьа белгалдаьккхар, Iаьдал тIаккхувш 16 шу даьккхачул тIехьагIа шоай гIулакхаш гуччахьа леладе коммунисташ мукъа хилар.

Г. Холла аьлар, укх гаргтарча хана кепа теха араяккха лерхI чурчен арахьарчен политика даькъе коммунистий позици ювцаш хургйола США Компарте программа. Къаьстта белгалдаьккхар цо, Вьетнамера США правительства политика США Компарте харцахьеи агрессивнии лоархIаш хилар.

ФБР агентстваш Компарте мугIараштa юкъе чубаххкара хьакъехьа Холла аьлар, цу оакхала бюро агенташ чуихаб официальни политикана раьза йоацаш мел йолча организацешта юкъе.

Г. Холла белгалдаьккхар кагирхошта юкъе США Компарте лоархIам тIа-тIа дукхагIа лакхлуш хилар. Цо харцбир доазол дехьара указанеш ийю США Компарте яхаш дувцараш. Цхьан корреспондента хаттара ше жоп луш цо аьлар, китайски кулгалхошца барт вIашагIа ца кхеташ дукха дешаш да США Компарте.

Хоржамий результаташ

НЬЮ-ЙОРК, 18 ноябрь. (ТАСС). Селхан Маниле хьакхайкаяьй 9 ноябре Филиппинашка хиннача президентски хоржамий результаташ.

Ассошиэйтед Пресс яхача агентства корреспондента Маниле кора беча хоамах, хоржамашка котало яьккхай 3.625.437 сага тIехьа кхадж тессача националистий парте кандидата Фердинанд Маркоса. Цунца къувсачо — хIанзарча филиппински президента Макапагала (либеральни партена) тIехьа кхадж тессаб 2.967.392 саго.

Филиппинай вице-президенталла хержав Фернандо Лопес (националистий парти).

Индонезера хьал

НЬЮ-ЙОРК, 18 ноябрь. (ТАСС). Индонезийски эскара лаьттанцарча низий главнокомандующи инарал-майора Сухартос Индонезе Лакхехьарча оперативни командоване (КОТИ) цIерах селхан приказ техад Индонезе Коммунистически парте беррига членаш берригача мехкарча правительственни учрежденешкареи смежни ведомствашкареи дIабоахалба аьнна, яхаш хоам бу Джакартера Ассошиэйтед Пресс яхача агентства корреспондента.

Правительственни учрежденешкара коммунисташ дIабаха-м, язду корреспондента, бутт совгIа ха хьалхагIа денз болабеннаб, уж дIабоахилга цу приказо хIанз официальни характера тIа даккхар мара кхы хIама дац.

* * *

ПАРИЖ, 18 ноябрь. (ТАСС). Селхан Джакарте хьакхайкадаьд Индонезера кхыча мехкий корреспонденташа дIаухийтача телеграфни хоамашта оттаяь хиннай военни цензура дIайоаккхаш хилар. Джакартера цу хьакъехьа хоам бу Франс Пресс яхача агентства корреспондента.

Футтаройна

ЗАНЗИБАР, 18 ноябрь. (ТАСС). Занзибара революционни правительства соцаяьй Къулбехьен Родезецара торговли. Из даьд Къулбехьен Родезе расистски Iаьдалаша мохк ший лоIаме балар цхьан оагIорахьара дIакхайкадарах футтаройна.

*

Ер кхо сурт Америка ВIашагIкхийттача Штаташка даьккхад. Цар тешал ду Вьетнаме США-с лелаеча империалистически политикана мугIарера американцаш эгIазбаха хилара.

Ноябрь бетта юххье квакера Норман Морисона Вашингтоне, Пентагона цIеношта хьалхашка цIи а теха ше воагаваьв. Цул тIехьагIа массехк ди даьлча Нью-Йорке, ВIашагIкхийттача Къамий Организаце (ООН) цIеношка чувоалача наIара хьалхашка шийна бензин тIа а Iоамадаь, шийх цIи техай 22 шу даьнначa пацифиста Роджнер Лапорта а. Из шоллагIча

ГОВЗАЛ А САКХЕТАМ А ЛАКХБЕШ

Наьсарен № 14 йолча профессионально-технически училище къоначa болхлошта коммунистически кхетам балара болх бу цар Iомаеча балха говзалца цхьана бувзаш, общества а болча пайдана къахьегара чулоацам царна дIабовзийташ, дешархой шоаш шоашта гIулакх де Iомабеш.

Училище деша вагIа 210 саг, кхо тайпа говзал Iомаю цар токара-универсала, слесара-инструментальщика, промышленни оборудованена ремонт яра слесара.

35 саг токара говзал Iомаяь арахийцав училища укх шера февраль бетта. ХIанз уж къона болхлой кадрови болхлошца цхьана «Электроинструмент» яхача заводе болх беш ба.

ВIаши яхье а баьнна деш училища дешархоша. Дешаш боллашехьа къахьегама дикагIйолча методий, производства лакхача техникаи технологеи ларда тIа шоай професси Iомаяра, завода къахьегама вахара юкъе хьинаре дакъа лацара тIабахийтаб цар беррига шоай низ, уйла, безам.

Уж хIанзэехьа а кийчлу производственни заданеш хIара денна тIеххоачашъе, шоаш болх беш йола моттиг цIена лоаттае оборудовании инструменти хьокхамерча порядках лелае, материалаш кхоеш дIа а ухийташ, инструмент лорае, заводе а шоаш бахача а культурни, эзделаца хила, общественни рузкъа кходе а лораде а, дIаяхача заман воча гIулакхашца къовсам лоаттабе.

Производственни теоретически дешар дикагIа Iомаду хIанз училище, дешара дисциплина тоаснай, доацача бахьанашта зехьа ха йоаелга дIадаьккхад.

Дешархоша лаьцача социалистически яхьа итогаш ю. производственни дешар Iомадара программага хьежжа производственни заказаш ихоачашдаь, продукци геттара дика хьаяь дешархой группаш яхье котъювл.

Хургбола болхлой къахьегам дукха безаш, къахьегамцара гIулакх коммунистически хьисапе леладеш хилийтара бокхха лоархIам болаш да кадрови болхлоша деш дола шефски новкъостал. Иштта шефски новкъостал ду дешархошта «Электроинструмента» болхлоша Чахкиев Яхьяс, Мальсагов Самада, Имагожев Iийсас, Костоев Беслана, Экажев Яхьяс. Цар дешархошца айхха бувзам лоаттабу.

Дешархошта балха говзал Iомаяра дисциплина хьехарал совгIа училище бокхха теркам тIабохийт обществоведени производственни дешарца дувзаш, предприятей балхаца дувзаш Iомадара.

Дийша бала боахнача дешархошта предприяте истори довзийтара цо хIанз беш бола болх бовзийтара заданеш тел, цу предприяте диаграммаш, схемаш, фотографеш, дешара гойтара пособеш а лаьрхIий, урокаш тIа Iомаю.

Къонача болхлошта массе оагIорахьара кхетам балара, еррига специальностей хьакъера дунен культура йовзийтара эстетически кхетам лу дешархошта. Цо новкъостал ду дешархошта вахареи къахьегамеи дола хозадар, дикадар довзийтара.

Вай сий долча болхлой класса къона тIехье бокъонца бола шоай Даьхен патриоташ а хургболаш, коммунизм хьалъяра гIулакха шоай низ, шоашта ховр кходергдоаца нах а хургболаш хьалкхебара беррига низ тIабохийт училища коллективо.

Б. ТИМУРЗИЕВ.

«А» классе ловза бокъо яьккхай

17 ноябре Нальчике хиннай футболах ловзара РСФСР хьалхле йоаккхилга чакхдаккхара аргIанна йола матч. Моттигерча спартаковцаша, счет 3:0 а йолаш, уфимски «Строитель» команда эшаяьй. ХIанз Нальчикеи, Казанеи футболисташа йиъ-йиъ очко яьккхай, хIаьта юхейиса ши матч моллагIча тайпара чакхйоале а «А» класса шоллагIча группе бовлара йола путевка а кхаьчай царга.

Казански «Рубинаи» нальчикски «Спартакаи» юкъерча матчо къоастадергда Российски Федераце чемпиона хьакъехьара дош.

Белгалде доагIа вай лоалахоша — РСФСР хьалхле йоаккхилга чакхдаккхара пульке духхьашха дакъа лоацаш хиннача Черсийн-Балкхарой футболисташа геттара боккха толам баьккхалга. Уж бIубенна хьалха лаьттар шоай «Б» класса группе, хIаьта финальни пулькера шоашта духьалбараш йоккха совле йолаш эша а бора цар.

ЙIАЬХЪЕННА УЙЛА

— Цкъа мукъах делкъийга йIайха хIама йиача-м хала дацар болх бе, — йоах Наьсарен хIамаш тегача фабрика болхлоша. — Сага ше виза хилча, массавар визаболаш санна хет яхаш кица да.

Цудухьа да мотт сона швейно-трикотажни объединене кулгалхоша тха гIайгIа ца елга, — йоах мастера Зозоева Хадишата, фабрика кхыча болхлоша.

— Ай, шуга хIама ма даъа яхаш мичаб объединене кулгалхой, — аьлар аз.

— ХIама ма даъа-м яхац цар, бакъда цу гIулакха уйла еш-м бац уж, жоп лу болхлоша.—Делкъийна салоIача хана района центре йолча столове даха хIама даъа кхец тха, спортсменаш санна, удаш вахар а ниэткъа мара дIакхачац, хIаьта ханнахьа юха вара вIалла уйла е а езац, цудухьа массаза шийла хIама яа езаш хул.

— КIолди чкъаьрийи аьгIаздахад тхона оаха шоашта чIоагIа низ барах, — аьлар хьатаро юхь йолаш хьатIаенача цхьан йоIо. Цахаддаш вай шоашта низ бича эгIаздаха мегаций уж, — аьлар цунна юхе лаьттача вокх йоIо. — Уж эгIаздахарал совгIа, тхона раьза доацаш да 1961-ча шера тхой низаца буфета лаьрхIа фабрике хьалдетта пенаш а. ДогIо тIоададеш малхо докъадеш латташ да уж. Бакъда, цига дIадахийта ахча-м хьагучох хила баха кхера санна дайначох тара да.

Швейно-трикотажни объединене кулгалхошта цу тайпара лотъ къамаш дукхаза хезад.

— Уйла ергья оаха яхаш, — жоп тийннад цар болхлошта. Бакъда, уйла сов йIаьхъеннай, хIаьта хIанз а гуш дац из маца яь яргья.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

КХЫ А БАЬДДИЙРЗАР ДИ

— Ди дика хилда хьа Борис Васильевич, — аьлар Грозпромторга № 4 йолча складе дIачуваьннача цун новкъоста. — Диканца вахалва, диканца вахалва, са хьамсара доттагIа,—аьлар склада заведующе Голер Бориса. — Хьо хIана ваьннав ара, зе доацаш вий хьо? — хаттар дир Бориса.— Зе дац, могаш-маьрша да, — жоп лу доттагIчо. — Яккха хIамилг ца хилча, хьадоагIача алапех се воахалургвац аьнна хеташ, цу хьакъе хьоца дага вала венавар со, — аьлар цо Борисага.

— Айхьх, ма ханнахьеи эшшача ханеи венав хьо, — аьнна уйлангахьа ваха дIаотт Борис. Сатийна цхьа юкъ йоал. — Тика чу болх беш веций хьо новкъост, — аьлар Бориса. Ва даьра, ва № 27 йолча тика чу болх беш, — аьнна жоп лу цунгара шийна пайда баргхиларах дог тийшача новкъоста.

— Со волча складе консервай банкашта тIадехка ногIараш итташ эзараш да, — йоах тийша болх дага бехача нов. Голера. Из фу ала гIерт ца ховш бIарахьежжача латтийсар из. — Хьа тика чу гIолла оформлени а еш, боагIачул совгIа ши-кхо мах а боаккхаш уж ногIараш складера дохкаргда вай, — аьлар цо сов раьза хинна. — Хьона а сона а дика хIамилг йожаргья тIаккха. — Бакъда, тика чу болх а беш, цхьаькха тешаме новкъост эшар вайна, — аьлар Бориса. — ХIана аьлча деррига уж ногIараш цхьан тика чу гIолла дехкад ала йиш яц, гучадовла мег вай. — Волаш ва, волаш ва цхьаькха тешаме новкъост, из болх беш ва № 31 йолча лареке, — аьлар доттагIчо. — НогIараш доацаш, нийдархоша чIоагIа хоатташ йола хIама складера шин маьхах йохкаргья вай, — аьнна бартбир цар. ДегIар вижа уллашехьа тIадоагIа, — аьнна велавелар Борис.

Шозза-кхозза мах сов а боахаш дохка доладелар банкай ногIараш. Паччахьалкхенна деш дола къоал толамца дIахьош да, къуй киса шортта ахча доагIар.

Кхайсса делхаш дар догIа. Ди баьде дар. Цхьабакъда, кхы а баьделар из ди къушта торговни инспектор чуваьлча. Гучадаьлар къоал. Грозпромторга кулгалхошта байзача бакъахьа ба уж, цар фу аргда-теш царех.

А. ТОВСУЛТАНОВ.

«Яхье ваьннав» ши Махьмад

Дукха ха йоацаш цхьа тамаш йола хIама дийцар сона «Ингушский» совхозе. СоагIапчареи Инаркъереи ши почтальон Барахоев Махьмади Загиев Махьмади яхье валарах дар из.

— ТIаккха фу даьд уж яхье баьлча, дика да-кх, долче лерттIа болх бу хургба цар, — аьлар аз.

— А-а, хьо кхетац аз дувцачох, хьона хетар гаьна да, болх тоабар духьа яхье ваьннавац уж ши Махьмад, болх бохабе лерхIаш я цар яхь.

— Со-м Iа боккъонца дувц мотташ вар, Iа бераш бегаш хинаб, — аьнна дIаволавелар со. — Бакъда, со раьза воацаш санна а хеташ вокхо дIавахийтанзар.

— Сабардел, ладувгIал, аз бегаш бац хьона, бегаш мишта хул уж укх шин юртара дукхагIбола нах цу шин Махьмада шоаш фу дергда ца ховш хилча.

85 сом ахчеи спецовкеи тел СоагIапчарча почтальона, цул совгIа тIавагIа говр а еннай цунна. Цхьабакъда, шийна тIадилла декхар кхоачаш-м дац цо. Денна кхахьа дела газеташ Iоа а деш бетта шозза е кхозза мара дIалац цо юртхошта. Ши-кхо ди тIехьа а яьккхе, яхь телеграмма, письмош кхы а тIехьадоах, вIалла хьа ца луш а хут.

Нов. Барахоева опыт шийна ейзачул тIехьагIа «Со яхье ваьннав хьоца» аьнна СоагIапча хоам бир Загиев Махьмада. Яхь дIайолаелар. ТIехьакхийра Загиев Барахоевна. Бакъда, сатувш вацар из хIаьта а. «Барахоевс 30 сом дукхагIа эц алапи аз эцачул, цул совгIа цунга говр а я. Цудухьа цо 25—30 газет дIадихьача аз 15—20 газет мара дахьа дагIац», — яха уйла е ваьлар из. Цул тIехьагIа доладелар керттердар.

Почте а вахе письмош газеташи хьа а ийце, бIаргвайначунга уж дIа а телаш, юха чуаха ваьлар Загиев. Бакъда, ший бераш а ухийташ шоай лоалахошта а дIателар цо уж. Юртхой чIоагIа раьза боацаш хилар Загиев Махьмад Барахоев Махьмадаца яхье валара. Цунна леткъа ца леткъача Iебаланзар уж.

Наха дехаш хиларах почта начальника нов. Хамчиевс дIаваьккхар Махьмад. Бакъда, бувзама райконтора начальника Е. С. Бервиновас аларах юхаоттавир Загиев. Сона фуннагIа а могийташ да, аьнна хеташ. хьалха санна юха волавелар из... Цу тIа чакхдаьлар са новкъоста дувцар. Цунах се тешаш воацашехьа хIама ца а оалаш дIавахар со. Цул тIехьагIа дукха ца говш гучадаьлар сона из деррига бакъхилар.

...Газеташ мишта язду хьожаш «Ингушский» совхоза цхьоалагIчеи кхоалагIчеи отделенешка хиннача деношка дукха бар шин Махьмада леткъаш бола болхлой. «Газеташ язде хала дацар, язде безам а бар тха, бакъда, хьакхахьа-м тигац тхона уж, яхаш ши бIаь совгIа болхло вар. Царех ба кхоалагIча отделене парторганизаце секретарь вола нов. Аушев, ферма дояркаш Х. Гудантова, Д. Евлоева. Х. Булгучева, иштта цу ферма зоотехник а кхыбараш а.

Бакъдар массаза котдала а харцдар эша а дезаш да, дIахо чакхдалийта мегаргдац шин Махьмада леладер, аьнна хеташ, Инаркъерча почта начальник нов. Хамчиев волча вахар со. Цунга дIалийцар аз деррига сайна хезар, дайнар.

— Из ховш ва со, са де хIама дац, аз дIаваьккхача а юхаоттаву почтальон, — аьлар Хамчиевс.

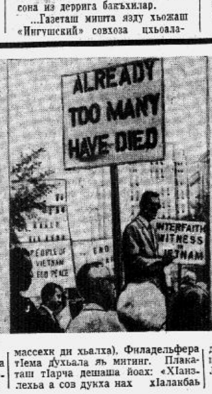
Цу хьакъе къамаьл де дийзар нов. Бервиновайца.

— Шин Махьмада цхьаккха а тайпара бехк бе йиш йолаш яц со, — аьлар бувзама райконтора начальника, — хIана аьлча, Iа дувцачох сона ховш хIама дац.

Бувзама министерстванеи КПСС МалгIабика горкомаи могаргдацар - те «яхье» ваьнна ши Махьмад соцаве?

Ам. ПЛИЕВ.

дийнахьа больнице веннав.

СУРТА ТIА: аьрдехьа — Тина яхача ший йиIигаца Норман Морисон (сурт даьккхад из валалехьа массехк ди хьалха), Филадельфера тIема духьала яь митинг. Плакаташ тIарча дешаша йоах: «ХIанзлехьа а сов дукха нах хIалакбаь дIабаьхаб», «Вьетнама халкъа машар эш» (юкъера сурт), Роджер Лапорта сурт (аьттехьара сурт).

ТАСС фотохроника.

ГАЛИФАКСЕ ВIАШАГIКХЕТАР

Канаде даха цIаденад Iаьржача форда «Людиново» яха теплоход. Галифаксерча порте мухь хьазцаш шоаш нахаца вIашагIкхийттача хинна сакъердаме хIамаш дийцар советски морякаша.

— Кемага хьажа, экипажа членашца къамаьл де, Советски Союзерча вахарах лаьца дувца хадданза нах ухар тхо долча. Иштта тхо долча баьхкача наха юкъе бар карара бIаьшере йолалуш шоашта бе болх лаха Даьхе а йита укхаза баьхка дукха украинцаш. Цар дукха хаттараш дора Советски Украина городех, шоашта йовзаш хиннача улиций цIераш йоахар, наьха мехка шоай мотт бувца биц ца балийта, къама гIулакхаш леладе, украински халкъа дикагIйола традицеш берашка кхачийта гIерт тхо, яхаш дувцар. ЧIоагIа боккха ба ваьча лаьттанцара безам. ДIадахача шерашта, мехка гаьна валара мегадац из дIабакнха. Из иштта хиларах тийшар морякаш, эмигранташца къамаьл деш.

Моттигерча бахархоел совгIа, теплохода тIа баьхка хилар лоалаха латтача доазол дехьарча кемаш тIара морякаш—шведаш, англичанаш, французаш. Экипажа вахар а быт а миштад хьожаш хилар уж. Советски моряккий къахьегареи салоIареи хьалаш дезаделар царна.

Моттигерча газеташа араяьхар советски танкерах йола статьяши сурташи, цун технически даннеш белгалъяьхар. ЧIоагIа могадора СССР-аи Канаданеи юкъера экономически бувзамаш шердалар.

Галифаксе нахаца вIашагIкхетар безаме дика хьоашал деш чакхдаьлар.

(АПН).

Университет болх беш я

Дукха ха йоацаш Ачхой-Мартана культура ЩагIа дукха нах гулбеннабар. Укхаза бар района школай лакхехьарча классашкара дешархой, хьехархой, медицински болхлой, юртбоахама къахьегамхой, района интеллигенци а мугIарера болхлой а. Цу дийнахьа укхаза яр культура университета аргIанара заняти.

Укх шера шоллагIча октябре денз болх беш я из. Цу хана денз кхоъ заняти хиннай культура университете. Массанена хоза хеташ дика чакхъяьлар эггара хьалхара заняти. Цу дийнахьа Ачхой-Мартане хьоашалгIа баьхкабар Нохч-ГIалгIай АССР-а паччахьалкхен филармоне артисташ. Филармоне директора нов. В. Белоцерковске университета балха плани программеи дIайовзийтар гулбеннараштa.

Цул тIехьагIа симфонически музыка концерт оттадир царна. Концерте юкъе яр М. Глинка, П. Чайковске, Римский-Корсакова произведенеш, Дунаевске иллеши Нохч-ГIалгIайчен къоначa композитора У. Бексултанова произведенеши.

Иштта сакъердаме, массане безам тIаозаш яр «Нохч-ГIалгIайчен литература хьакхоллари из дегIадари» аьннача темах хинна шоллагIа заняти а.

Уж шаккхе а заняти хинна дукха ха яцар кхоалагIа заняти дIаяхьа культура ЩагIа дукха нах гулбеннача хана. Из хилар укх денoшка. «Эрсий композиторий опернии симфонически музыка» яхаш яр заняте тема. Советски халкъана дукха еза операши оперетташи йийцар заняте. ТIаккха гулбенначар даьча тайп-тайпарча хаттарашта жопаш а тийлар.

Заняти чакхъяьлар университета ладувгIархой заявках концерт а оттадаь.

Б. СОКАЕВ,

Ачхой-Мартана культура университета директор.

РОСТОВСКИ КРЕМЛА 35000 ЭКСКУРСАНТ

1953 шера ураган (чIоаггIа мух хьоккаш даьнна дуIа) хилча йохаяь хиннача, хIанз юхаметтаоттаьча Ростовски Кремло ший наIараш шерра хьаел ший ганзашка хьажа боагIача наха. Укх шерарча туристски сезонах къаьстта дукха экскурсанташ баьхкар Ростове, Советски Союза массе мIингера а доазол дехьара а бар уж. Музей заповедник а яь дIаоттадаьча XVII бIаьшерерча эрсий архитектура цу Iалаьмате дикача памятникага хьажа венав 35 эзар совгIа саг.

«Аз Англе хьоргья Ростовски Кремла фрескехи архитектурахи йола эггара дикагIйола уйлаш», яхаш язду отзывай книжка тIа стажера Роберт Пуплина. Дукха я уж тайпа отзываш.

Ховш ма дий Ростовски Кремль ший гIорбаьнна болча гургалашца йовзаш хилар. «Сысой» яха царех эггара боккхагIбар ши эзар пункт (32 тонн) хулаш ба. Ростовски вурийтта гургал дIаязбаьбар «ТIоми мишари» яхача фильмана, Ростовски Кремле хьажа баьхкача наьха ладувгIа йиш хургья «Кхайкар», «Юрта оаз», «Дика кхаа», «Ионинский», «Георгиевский» яхача Ростовски Кремла дIаязъяьча пхе гургала оазага музей заповедника архиерийски церкве.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа, хьажа

20 ноябрь, 1965 шу.

РАДИО: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача; 6.45—РВ-23-и УКВ цхьоалагIча программеи гIолла ашараш; 6.45—Горсете гIолла хоамаши ашараши; 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор; 7.20 — Передачай программа; 8.20—«Сердало» газета оагIонаш тIара; 8.30—Ашараш; 8.45 — «Къона тIехье» яха передача (нохчий меттала); 15.00 — Концерт; 15.25 — Литературни передача «Нана» яхача М. Горьке романа тIара дакъа (гIалгIай меттала); 15.45 — «Къонал» яха передача гIалгIай меттала); 16.00 — «Хьаштдолча гIулакха дийна са» яха очерк (эрсий меттала); 16.15 — «Шоана дукхаезаенна ашараш» яха концерт; 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 17.15 — Сайриййара концерт; 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала);

УКВ: 9.00 — «Хьона парти» яха литературно-музыкальни композици; 9.28 — Николаева симфони; 9.52 — «Конек-Горбунок» яха фаьлг (кхоалагIа передача); 10.33 — «Французски композитор Клод Дебюсси» яха музыкальни очерк; 11.33 — «Вишневый переплет» яха Буряковене дувцар»; 19.00 — «Эстрадни дуэтий сайре» яха концерт; 19.41 — «Саг йоалаяр» яхача спектакла монтаж (нохчий меттала); 20.36—«Фольстаф» яха Верде комически опера; 22.48 — ЧIондарга лаьрхIа Бруста дa сюита;

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.25 — СССР халкъа артиста Абрикосова творчески портрет. 18.55 — Къоначa эрителa халкъа театра «Цуи доттагIий» яха спектакль; 21.10 — «Тудор» яха художественни фильм (хьалхара сери).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Щеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленнии, юртбоахамен, культуран, письмойн отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря—2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05550.

Заказ № 6372.